A° 1865. VRIJDAG 17 MAART. N°. 65.

Rotterdamsche Courant.

ABONNEMENT:

De Abonnementsprijs is per drie maanden *f* 6 voor Rotterdam, en *f* 7 franco per post door het geheele Rijk.

Men kan zich aan het Bureau der Courant en verder bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.

Enkele Nommers 10 Cents.

BUREAU: Hoogstraat, Wijk 10, N.° 77.

ADVERTENTIEN:

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels............ *f* 1.—
Iedere regel meer.................................... - 0.20
Andere Advertentien per regel........................ - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ROTTERDAM 16 Maart.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden beraadslaagd over de conclusie van het rapport der commissie, in wier handen gesteld waren de besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië en verdere stukken, over de uitzetting van de heeren Roorda van Eysinga en Nosse. De commissie, immers de meerderheid daarvan, had voorgesteld die mededeeling der besluiten voor kennisgeving aan te nemen. Daarentegen stelde de heer Wintgens, die tot de minderheid behoorde, eene bijvoeging voor, welke niet de strekking had om de daad van den Gouverneur-Generaal af te keuren, maar alleen om te doen uitkomen dat in deze het drukpers-reglement had behooren te worden toegepast. Het was daarover dat de discussie gevoerd en langdurig voortgezet werd, bij welke gelegenheid men aangedrongen heeft zoowel op eene wettelijke regeling van de drukpers aangelegenheden in Indië, als op eene herziening van het art. van het Regeringsreglement, nopens de uitzetting. De slotsom was dat de Kamer met 55 tegen 5 stemmen aannam de conclusie van het rapport der commissie, om de gedane mededeeling voor kennisgeving aan te nemen. Ten gevolge van dat besluit kwam de motie van den heer Wintgens te vervallen. Aanstaanden zaturdag voortzetting der beraadslaging over de ontwerpen der geneeskundige wetten.

Gisteren meldde de Akhbar dat er in Algerië op verschillende punten opschudding heerschte. De Moniteur Universel zegt heden evenwel, op gezag van ontvangen depêches, dat die tijdingen zeer overdreven zijn.

In Denemarken schijnt er weder eene ministeriële crisis op handen te zijn. Particuliere brieven uit Kopenhagen te Hamburg ontvangen, melden dat de heeren Bluhme en David hunne portefeuilles zouden nederleggen, ten gevolge van verschil van gevoelen met hunne collega's ten opzigte van de quaestie der Constitutie.

Een telegram uit Turijn meldde ons dat de doodstraf in Italië is vervangen door levenslange eenzame opsluiting; men kan dus niet zeggen dat die afschaffingsmaatregel juist door medelijden met de misdadigers is aangegeven.

In de zitting van den Franschen Senaat is het debat op kerkelijk gebied voortgezet. De heer Bonjean heeft harde maatregelen gesteld, die een deel der geestelijkheid hoogst onaangenaam in de ooren zullen geklonken hebben. De Aartsbisschop van Parijs nam na dien spreker het woord en verplaatste zich geheel op het terrein van het gallicanisme, de zoogenaamde Fransch-Katholieke Kerk, die zich daardoor onderscheidt, dat zij in de oppositie tegen de Roomsche Curialisten eene grootere onafhankelijkheid van den Romeinschen Stoel aan den dag legt. Diensvolgens heeft hij zonder eenige reserve de organieke artikelen van het Concordaat goedgekeurd, en zelfs gezegd dat, indien zij niet bestonden, zij zouden moeten worden gemaakt. In hoe verre dit twisten over kerkelijke quaestien de onderlinge goede verstandhouding kan bevorderlijk wezen, zal de tijd leeren. Intusschen gelooven wij dat er teregt door eenige organen op aangedrongen wordt, den strijd te staken, te meer omdat men in denzelfden cirkel blijft ronddraaijen, nu de quaestie is uitgeput.

De Weener bladen maken melding dat de Hongaarsche quaestie, die op het punt scheen in der minne te zullen worden opgelost, op nieuw op den voorgrond zal treden, ten gevolge van een persoonlijken twist tusschen den gouverneur van het Koningrijk, graaf Palffy, en den kanselier van Hongarije, graaf Zichy. Beide heeren zouden hun ontslag hebben aangevraagd, terwijl dat van den heer Palffy zou zijn aangenomen. De Wiener Zeitung intusschen laat doorschemeren, dat de wijziging van personen geene wijziging der politiek ten opzigte van Hongarije zal te weeg brengen.

De zitting van den Belgischen Senaat was geheel gewijd aan de quaestie der begraafplaatsen. Dat dit debat spoedig een alarmerend karakter nam, laat zich gemakkelijk verklaren voor hen, die de twisten van den jongsten tijd over de begrafenissen hebben nagegaan.

In de Kamer van Volksvertegenwoordigers is een aanvang gemaakt met de discussien over het ontwerp van wet, strekkende tot goedkeuring der internationale conventie betrekkelijk de suikerwetgeving. Vier redenaars namen het woord, namelijk de heeren de Kerchove, de Borchgrave, de Coninck en Dumortier, die zich allen in denzelfden geest hebben uitgelaten. Zij verweten het ontwerp, dat het de Belgische raffinaderij niet op gelijken voet stelt met de vreemde. De heer Dumortier, die morgen zijne rede zal voortzetten, heeft dit bijzonder doen uitkomen. Het verwijt verliest evenwel veel van zijne waarde door de adhaesie, welke een groot aantal industriëlen aan de conventie heeft geschonken.

BUITENLAND.

FRANKRIJK.

PARIJS 15 Maart.

(Particuliere Correspondentie.)

Een komisch incident had gisteren bij den aanvang der zitting van den Senaat plaats. Zoo als gij weet, heeft de heer van Heeckeren verleden week twist gehad met den heer de Boissy, welke twist evenwel na wederzijdsche verklaringen is bijgelegd. Gisteren echter heeft de heer van Heeckeren zich in den Senaat beklaagd, dat het Frankforter blad l'Europe in zijne Parijsche correspondentie gewag maakt van een brief, dien de heer de Boissy hem zou geschreven hebben; hij las dien brief aan de vergadering voor, welke dus luidt:

» Na onzen twist van gisteren, moet een van ons beiden sterven (gelach); ik kies de pistool, wij zullen op 5 pas afstands vechten" (herhaald gelach).

De heer van Heeckeren maakte zich vreeselijk boos over dit logenachtig berigt, dat volgens hem was medegedeeld door een dier berigtgevers, die aan de deuren luisteren en den laster alom verspreiden. Ik vind dat deze Senator een tamelijk dwaas figuur maakt; hij had al aanstonds moeten begrijpen, dat de berigtgever eenvoudig den draak met hem heeft gestoken, en er om moeten lagchen, in plaats van zich boos te maken over eene aardigheid, die uitgelokt is door de jongste incidenten in die vergadering.

De voorzitter, de heer Troplong, heeft bij deze gelegenheid er op gewezen, hoe verstandig het is, dat het geven van verslagen bij de wet verboden is; hier toch was een bewijs, hoe veel onaangenaamheden die onwettige mededeelingen konden te weeg brengen.

Deze wet is echter voor de Fransche journalen gemaakt, niet voor de buitenlandsche. Daar nu de Franschen in hun eigen Land niets zeggen mogen, is het zeer natuurlijk, dat zij hunne toevlugt nemen tot de buitenlandsche bladen, die niet gebonden zijn, evenmin als het ons verboden is, de politiek der vreemde Mogendheden te bespreken.

Heden is het woord aan den heer Bonjean. Ik voorzie dat de discussie, ter zake der godsdienstquaestie, de geheele week zal duren en mogelijk nog wel langer.

In den Moniteur is heden een fragment verschenen van l'Histoire de Jules César. Ik zal er u hier eene passage uit mededeelen, die op de Romeinen betrekking heeft, en die wij ook op onze moderne maatschappij kunnen toepassen, wat ook de schrijver wel in zijne gedachte gedaan zal hebben. Het is alweder het geloof aan het bestaan van een noodlot, dat hem heeft geïnspireerd. Maar, eilieve, wat wordt er met zulke begrippen van den vrijen wil, door God aan den mensch gegeven; moet men dan alle rampen dezer wereld aan de Voorzienigheid toeschrijven?

De bedoelde passage luidt:

» De Koningen zijn uit Rome verdreven; zij verdwijnen, omdat hunne zending volbragt is.

»Men zou haast zeggen, dat er zoowel in de zedelijke als in de physieke orde van zaken eene opperste wet bestaat, die aan instellingen, even als aan sommige wezens, eene noodlottige grens stelt, die daardoor wordt aangewezen, dat het nut van hun bestaan niet langer blijkt. Zoo lang dat einde, door de Voorzienigheid bepaald, niet dáár is, kan niets, wat tegen die instellingen of personen wordt in het werk gesteld, baten; komplotten, omwentelingen, alles lijdt schipbreuk, alles mislukt en stuit af op de onwederstaanbare kracht, die in stand houdt, wat men zou willen omverwerpen. Indien daarentegen deze of gene staat van zaken, schijnbaar onwankelbaar gevestigd, ophoudt nuttig te zijn voor den vooruitgang van het menschdom, kunnen noch een traditioneel Keizerrijk, noch moed, noch de herinnering aan een roemrijk verleden den door het noodlot bepaalden val zelfs maar één dag voorkomen."

Er is al een slagtoffer van het boek des Keizers. Zondag heeft de heer Rogeard eene kleine brochure uitgegeven, getiteld: Gesprekken van Labienius. Gij weet, dat Labienius een vijand van Cesar was. De brochure is in beslag genomen en heden is de schrijver voor den regter van instructie verschenen, beschuldigd van beleediging van den persoon des Keizers. Trouwens, zijn boekje moet een hevig pamphlet zijn.

De Keizerin van Rusland zal tot mei te Nice blijven.

— De laatste berigten uit Damascus zijn van 22 februarij. De toestand was gunstig en de rust, in weêrwil der feesten van den Ramazan, in de stad ongestoord gebleven, ten gevolge der maatregelen welke de autoriteiten genomen hadden. Men dacht dat Daoud pacha aan het bewind zou blijven, om de door hem beraamde verbeteringen uit te voeren.

— Om den heer Mercadante een bewijs van erkentelijkheid voor de door hem gecomponeerde hymne bij de feesten ter eere van Rossini te geven, heeft de Gemeenteraad van Pesaro hem het eereburgerschap dier stad verleend.

BELGIE.

BRUSSEL 15 Maart.

(Particuliere Correspondentie.)

De heer Osy heeft heden de Regering geïnterpelleerd betrekkelijk het besluit van den Gemeenteraad van Mechelen, in zake de begrafenissen, waartoe hij, zoo als ik u gisteren schreef, verlof had bekomen. Dat dit debat nog al heftig was, ligt in den aard der zaak, hoewel hij zich minder bezig hield met de zoogenaamde quaestie der begraafplaatsen in het algemeen, als wel met het genoemde incident. Zijne beschouwingen, waarbij hij de handelwijze des Raads van Mechelen streng berispte, leidden tot de conclusie, dat de Regering een weg volgde, die zonder twijfel tot barbaarschheid leiden moest. De Minister van binnenlandsche zaken heeft in zijn antwoord zich bepaald tot de verklaring, dat de Antwerpsche permanente deputatie uit de Provinciale Staten met hare vaderlijke waarschuwingen aan genoemden Gemeenteraad hare bevoegdheid was te buiten gegaan, daar de Gemeenteraden wel degelijk het regt hebben politie-verordeningen te maken, voor zoo verre die niet in strijd zijn met de wetten, en is dit het geval, dan heeft de Koning alleen het regt die verordeningen te vernietigen.

Verscheidene sprekers voerden vervolgens het woord, om den Minister te wederleggen, waaronder de heer d'Anethan, die ten slotte voorstelde, dat de vergadering zou besluiten om in deze tot de orde van den dag over te gaan, op grond dat de Wetgevende Vergadering bevoegd is, besluiten van Gemeenteraden te vernietigen, die in strijd zijn met de wet, als de Regering zelve zulks niet binnen 40 dagen doet, en uithoofde de Senaat het regt heeft van deze bevoegdheid gebruik te maken, betrekkelijk de thans aanhangige zaak van den Raad der gemeente Mechelen.

Op nader voorstel van den Minister van buitenlandsche zaken heeft de Senaat besloten, om het voorstel van den heer d'Anethan aan te houden, terwijl morgen de discussien zullen worden voortgezet.

In de Kamer van Volksvertegenwoordigers is de algemeene discussie over het wetsontwerp tot goedkeuring der internationale conventie, regelende de suiker-wetgeving, heden aangevangen. Vier sprekers hebben hierover het woord gevoerd; allen hebben doen uitkomen, dat bij dit ontwerp de Belgische raffinaderijen niet op gelijken voet als de vreemde gesteld worden. Onder hen was de heer Dumortier, die morgen zijne rede zal voortzetten, en in het bijzonder op dit bezwaar heeft gewezen, dat overigens, veel van zijne kracht verliest, door de adhaesie aan de voorgestelde conventie geschonken door een groot aantal industriëlen.

DUITSCHLAND.

Berlijn 15 *maart.* — Ter erkenning hunner ijverige en zelfopofferende medewerking tijdens de krijgsgebeurtenissen, heeft de Koning aan een aantal personen te Hamburg, Lubeck en Altona, ridderorden verleend, onder anderen die van den Rooden Adelaar 3de kl. aan dr. Hartmeijer, hoofdredacteur der Hamburger Nachrichten.

— Het Huis der Afgevaardigden zette heden de beraadslagingen over het algemeen verslag, op het budget betrekkelijk, voort. Sommige sprekers maanden tot verzoening aan, ook omdat het Volk daaraan behoefte had, welk laatste door anderen erkend werd, doch, zoo als de afgevaardigde von Haverbeck zich uitdrukte, alleen met den Koning, niet met het Ministerie. Nadat de afgevaardigde Twesten, in eene lange redevoering, het algemeen verslag verdedigd en ook de Minister van oorlog het woord gevoerd had, werden, zonder belangrijke debatten over de onderdeelen, de paragrafen 1 tot 7 afgedaan, waarna de zitting tot morgen verdaagd werd.

— De Provincial Correspondenz van heden zegt: De Oostenrijksche Regering heeft de Pruissische voorstellen eenvoudig afgeslagen. De in de laatste Pruissische depêche vervatte eischen blijven onvermijdelijk de geringste maat van datgene waarop Pruissen aanspraak moet maken. Het Pruissische Volk en het Volk der Hertogdommen mogen vast vertrouwen dat de Pruissische Regering het in het nationaal belang als noodzakelijk erkende met kracht en vastberadenheid zal weten ten uitvoer te brengen.

— Verscheiden ochtendbladen wederspreken op officieuse wijze dat er twee Oostenrijksche depêches zouden zijn ingediend. Vermoedelijk heeft men aan eene verwisseling met eene graaf Karolyi vertrouwelijk toegezonden instructie te denken.

— Uit Altona wordt gemeld, dat het Sleeswijk-Holsteinsch Staatsblad een besluit der Regering behelst, hetwelk tegen woelingen in Noord-Sleeswijk waarschuwt, die ten doel hebben, door adressen aan eene buitenlandsche Mogendheid de teruggaaf van Noord-Sleeswijk en het omverwerpen der bestaande orde van zaken te weeg te brengen. Misdrijven tegen de rust van den Staat zullen naar alle gestrengheid der wet gestraft worden, en de politiebeambten hebben in last ontvangen, het oog op de woelgeesten te houden.

— Particuliere brieven uit Kopenhagen bevestigen het gerucht wegens eene Ministeriële crisis. De heeren Blühme en David zouden uit hoofde van hernieuwd verschil van meening over het vraagstuk der Staatsregeling aftreden.

— Ofschoon, schrijft men van de Poolsche grenzen, de officieuse Warschauer dagbladen het berigt wederspreken, dat in de volgende maand eene groote ligting van recruten in Polen plaats zal grijpen, beweren de dagbladen der bewegingspartij daarentegen, dat die tegenspraak geen ander doel heeft dan om zich van de dienstpligtigen te verzekeren, opdat zij zich niet door de vlugt over de grenzen aan hunne dienstpligtigheid onttrekken mogen.

Een ander gerucht zegt dat in de volgende maand een groot oefeningsleger in de vlakten van Powonski gevormd zal worden, waaraan niet alleen de troepen uit de provincien, maar ook een aantal regementen uit Rusland, zelfs garde-regementen uit St. Petersburg, deel zouden nemen. Met deze zamentrekking van troepen in de onmiddellijke nabijheid van Warschau brengt men het reeds even zoo dikwijls wedersproken als verspreid gerucht weder in verband, dat de Russische Regering besloten heeft het Koningrijk Polen geheel in Rusland in te lijven, als het tijdstip der uitvoering van welken gewigtigen maatregel die zamentrekking van troepen bepaald zou zijn. Tot dien beslissenden stap zouden niet slechts deputatien van Oud-Russen uit Moskou, maar ook van andere punten des Rijks den Keizer aangespoord hebben.

Kassel 15 *maart.* — Een door den heer Trabert in de Stendenvergadering gedaan voorstel, om de som van 330,000 thaler op het hoofdstuk der directe belastingen te schrappen, en het daardoor ontstaand deficit door overschotten van vroegere dienstjaren te dekken, werd in de heden gehouden zitting der Stenden met 27 tegen 26 stemmen verworpen, nadat in die van gisteren de stemmen daarover gestaakt hadden. Vóór het voorstel stemden, behalve Trabert zelf, de gezamenlijke ridders. Een voorstel van den heer Oecker, tot verlaging van den zoutprijs, werd in overweging genomen.

Weenen 13 *maart.* — Ten gevolge van verschil in zienswijze, inzonderheid over de reorganisatie der comitaten, zouden de Hongaarsche hofkanselier, graaf Zichy, en de stadhouder van Hongarije, graaf Palffy, wederkeerig op elkanders ontslag aangedrongen, of ieder hunner anders het zijne aangeboden hebben. Door tusschenkomst van een hooggeplaatst persoon is het echter, zeggen sommigen, reeds gelukt wederzijdsche bevredigende verklaringen te ontvangen.

TUNIS.

De Sémaphore van Marseille van den 24 februarij bevat een brief, door docter Gustave Nachstigal aan dat blad gerigt, en geschreven uit het Tuneesche kamp te Bordjel Aarbi. Die brief bevestigt op de meest schitterende wijze de tegenspraak, die de Sémaphore zich elke week op den hals haalde door de opneming eener volslagen leugenachtige correspondentie uit Tunis.

Het blad heeft den brief van den geneesheer opgenomen en zegt dat het dit gedaan heeft om het publiek de gelegenheid te geven tusschen de tegenstrijdige lezingen een oordeel te vellen, maar vooral omdat dit schrijven in zoo beleefde bewoordingen is vervat, hetgeen afsteekt bij de onheusche bestrijding in sommige Fransche bladen, door toedoen van sommige agenten van het Tuneesche Gouvernement.

Daartegen mag men doen opmerken, dat de Sémaphore eerst na verloop van verscheiden maanden een blijk van onpartijdigheid geeft tegenover de onregtvaardige grove uitvallen tegen het Tuneesch Gouvernement, nu het een stuk opneemt van een geneesheer, in dienst van het Tuneesch Gouvernement, geboren Franschman, wiens regtschapenheid zelfs door de correspondenten van de Sémaphore niet in twijfel kan worden getrokken.

In de tweede plaats hebben de bladen, waarover de Sémaphore zich beklaagd, slechts de waarheid medegedeeld, zoo als het blad van Marseille thans zelf verpligt is die op te nemen.

De redactie van dat blad zal waarschijnlijk de dagbladen kunnen lezen, die in de Fransche taal uitgegeven worden, aangenomen dat het noch Italiaansche, noch Duitsche, noch Engelsche, noch Nederlandsche dagbladen begrijpt; maar dan wijzen wij op de dagbladen van Lyon, van Parijs en op de Belgische en Zwitsersche pers, die gewedijverd heeft om de beleedigingen en de lastertaal in het ware licht te stellen, waarvan de correspondenten van het blad van Marseille hunne brieven lieten overvloeijen.

Gelooft de Sémaphore het regt te hebben hoog geplaatste personen en eene geheele Regering zwart te maken, zonder dat men het regt zou hebben daarop naar behooren te antwoorden? Is het noodig te herinneren welke grove beleedigingen en hatelijke beschuldigingen dat blad telkens tegen het Tuneesch Gouvernement opnam? Wij herinneren alleen, dat een der laatste fraaijigheden daarin bestond, dat men den eersten Minister beschuldigde, 28 millioen uit de schatkist te hebben ontvreemd, en die in zijn zak te hebben doen overgaan. Verdienen dergelijke mededeelingen eene heusche beantwoording? Heeft het blad van Marseille het niet aan zichzelf te wijten, zoo het scherpe antwoorden van de geheele Europesche pers heeft uitgelokt?

Per Telegraaf.

(Reuter's Office.)

Parijs 16 Maart.

De Moniteur berigt, dat volgens uit Algiers ontvangen depêches de omtrent dat gewest verspreide geruchten zeer overdreven zijn; het eenige punt waar eenige onrust heerscht, is in Cabors. Echter worden de verdachte stammen in het oog gehouden. De onbegaanbare wegen beletten nog steeds aan de troepen in het Land door te dringen. Een bataillon jagers te voet is naar Bougie opgerukt.

2de depêche.

Blijkens den wekelijkschen staat der Bank zijn *vermeerderd:* de voorraad edel metaal met $14\frac{1}{5}$ millioen, de circulatie van bankbiljetten met $4\frac{1}{6}$ millioen.

Daarentegen zijn *verminderd:* de rekening met de schatkist met 3³/₅ millioen, de portefeuille met 30¹/₅ millioen, de rekeningen-courant met particulieren met 13½ millioen, terwijl de beleeningen stationnair bleven.

Berlijn 16 Maart.

In de zitting van de Kamer van Afgevaardigden zijn de discussien voortgezet over het rapport van de commissie van het budget. De Minister van finantien bestrijdt de meening als zouden de belastingen drukkend zijn, en zegt dat de uitgaven voor het militiewezen niet te verminderen zijn. De vermindering van het budget zal eerder de botsing een heftiger karakter geven, dan haar stillen; de voorgeslagen verminderingen der belastingen noemt hij ongelegen; de Regering wil geen inbreuk maken op de regten van het Huis, om zich te doen gelden bij het budget, maar als het budget niet wordt goedgekeurd, dan zal de dienst van den Staat niet stil staan. De Regering verlangt niet dat het budget onvoorwaardelijk zal worden aangenomen, maar zij verwacht den lust tot medewerking van het Huis. De schuld aan den tegenwoordigen budgetloozen toestand kan der Regering niet verweten worden; zij vond bij haar optreden reeds een begin gemaakt met de hervorming van het leger.

De heer Schwerig verdedigt het afgetreden Kabinet tegen de aanklagt, dat het aanleiding zou hebben gegeven tot het bestaande conflict en beveelt een compromis aan.

Weenen 15 Maart.

Professor Neumann, van de Handels-akademie, is tot lid der commissie van enquête voor het handelsverdrag benoemd, en tot het maken van voorbereidende studien met dat doel, heden in officieuse zending naar Londen afgereisd.

Weenen 16 Maart.

De Wiener Botschafter bevat eene nota van den alhier zich bevindenden Britschen zaakgelastigde aan den heer Mensdorff-Pouilly, waarbij Engeland verklaart voorloopig de ad-interimvlag der Elbe-Hertogdommen te erkennen, behoudens de regten van de Sleeswijk-Holsteinsche Stenden en van den Duitschen Bond.

Turijn 16 Maart.

Onder de steden, die 's Konings verjaardag gevierd hebben, behooren ook Venetië, Verona en Padua.

De studenten der Universiteit te Padua hebben de encycliek verbrand.

Madrid 15 Maart.

Twee en twintig dagbladen deelen een geteekend protest mede tegen de nieuwe drukperswet. Een manifest van het democratisch comité eischt vrijheid in politiek, voor elk individu, voor den handel, de industrie en de godsdienst, gebaseerd op het algemeen kiesregt. Elk moet gelijk zijn voor de wet. Op de administratie moet het beginsel van decentralisatie worden toegepast, de nationale garde moet gewapend worden; het verwerpt elk socialistisch beginsel.

Bombay 9 Maart.

De handel staat stil wegens de ongunstige berigten uit Engeland en de feestdagen. Katoen en Invoerartikelen nominaal.

Londen 16 Maart.

Koffij stil en vast. **Suiker** in veiling onbeduidend; Havana bruin 18/ a 38/. **Rijst.** In veiling Bengaal 7/6 a 8/, Madras 11/6. **Talk.** P. Y. C. loco 40/6, op levering 42/. **Metalen.** Schotsch Gietijzer 50/3. Tin, Straits £ 87. **Oliën.** Raap-, bruine 42/, gezuiv. 44/6.

Veemarkt. Heden waren aangevoerd 1360 Runderen, 5150 Schapen, 221 Kalveren en 270 Varkens.

Liverpool 16 Maart.

Katoen. Heden zijn afgedaan 8000 b.

Berlijn 16 Maart.

Raapolie 12, op lev. 12. **Rogge** 34¾, op lev. 34¾.

LONDEN 16 Maart.

Gecons. 3 pc. 89¾. Grieken 1824 5 pc. 21¾; dito Coup. 84. Mexico 3 pc. 26¾. Portugal 1862 3 pc. 47½. Rusland 1862 5 pc. 89¼. Spanje 3 pc. 47¼; dito Uitgest. 3 pc. 41; dito Cert. Coup. 17¼. Turksche Binnenl. 6 pc. 52¾. Venezuela 1862 6 pc. 42¾. Holland 2½ pc. 63.

Voor het Venezuela dividend zijn $ 57,803 ontvangen, en voor het Ecuador dividend £ 1106.

Het stoomschip *Tasmania* is van New-York aangekomen, medebrengende $ 1,239,171.

PARIJS 16 Maart.

Fransche 3 pc. 67.—; dito 4½ pc. 94.65. Spanje 3 pc. 42¾; dito 2½ pc. 41. Fr. Oostenr. Spoorweg 441. Credit. Mobil. 872. Italië 5 pc. 64.60. Russ. Spw. —.

Fransche 3 pc. (slotkoers) 67.05.

BERLIJN 16 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 64⅝; dito Nation. 70¾. Rusland Stiegl. 5de serie 75½; dito dito 6de serie 87⅜; dito 1862 5 pc. 88; dito N. 1859 3 pc. 53¾. Pruissen 4½ pc. 102¾. Vereen. Staten 1882 6 pc. 56½.

Wissel Londen 6.20; dito Parijs 80⅝; dito Hamb. 152½; dito Amst. 143¼; dito Weenen 90½; dito St. Pet. 99¾.

WEENEN 16 Maart.

Metall. 5 pc. 71.50; dito 4½ pc. 82.—; Loten 1854 88.75; Bank-Act. 802.—. Noorder Spoorw.-Act. 182.30; Nation. Metall. 5 pc. 78.05. Cred.-Act. 183.50. Fr. Oostenr. Spoorw. 195.20. Wissel Londen 111.80; dito Hamburg 83.75; dito Parijs 44.80. Crediet Loten 128.91. dito 1860 93.30. Nieuwe Lombard. Spoorweg-Actien 242.—. Anglo-Oesterr. Bank 81.—. Lemberg Czernowitz Spoorw. 64.—.

FRANKFORT 16 Maart.

Oostenr. Metall. 5 pc. 62½; dito Nation. 5 pc. 68⅝; dito Loten 1860 84¾. Spanje 3 pc. —; dito 2½ pc. —. Vereen. Staten Amerik. 1882 6 pc. 55½. Wissel Londen 119½; dito Weenen 105¼.

HAMBURG 16 Maart.

Rusland N. 3 pc. 51. Amerika 1882 6 pc. 50. Spanje 2½ pc. 39¼. Mexico 3 pc. 42. Wissel Londen 3/m. 13.04⅝; dito Amst. 35.56. Vereinsbank 106¾. Noord Duits. Bank 115¾.

MADRID 15 Maart.

Spanje 3 pc. 45.70; dito 2½ pc. 41.—.

Telegrammen,

ontvangen na het afdrukken onzer Avond-Editie.

Londen 16 Maart.

Blijkens den wekelijkschen staat der Bank zijn *vermeerderd* de rekening met de schatkist met £ 670,753; de voorraad edel metaal met £ 255,598; daarentegen zijn *verminderd* de rekening-courant met particulieren met £ 118,877, en de circulatie van bankbiljetten met £ 185,340.

Tweede depêche.

Reuters bureau deelt berigten uit Athene mede. De heer Canaris heeft zijn ontslag genomen. De heer Comoundouros is voorzitter van het Kabinet geworden, tevens Minister van justitie en van marine; de heer Anargiros minister van binnenlandsche zaken; het overige gedeelte blijft onveranderd.

Parijs 16 Maart.

In de zitting van den Senaat van heden heeft de heer Thuillier de geldigheid der organieke artikelen volgehouden, en met kracht de stelling van scheiding tusschen Kerk en Staat bestreden; hij juichte den vredelievenden geest van den aartsbisschop van Parijs toe, wat algemeene goedkeuring verwierf. Paragraaf 13 en 14 zijn aangenomen. Bij paragraaf 15 verdedigde generaal Gemeau het tijdelijk gezag des Pausen en verklaarde hij zich tegen de eenheid van Italië, hopende dat de Franschen Rome niet zullen verlaten, waardoor het Pausdom zou gecompromitteerd worden. De heer Laguéronnière stemt voor de Conventie en hoopt dat die zal leiden tot verzoening van het Pausdom met Italië.

De zitting duurt voort.

Tweede depêche.

In den Senaat heeft heden de heer Laguéronnière voorts de noodzakelijkheid, om den Paus te ondersteunen, volgehouden. Kardinaal Donnet stelde in de verbindtenis van Italië geen vertrouwen, en verlangde dat de Regering de waarborgen, aan den Paus gegeven, meer in bijzonderheden mededeelde. Morgen worden de discussien voortgezet.

In de Wetgevende Vergadering zal de Regeringscommissaris na de heeren Bethmond en Picard het woord voeren.

Turijn 16 Maart.

In de Kamer van Gedeputeerden heeft de Minister van buitenlandsche zaken, eene interpellatie over de gebeurtenissen in Monte-Video beantwoordende, gezegd, dat de Regering van plan was om de Italiaansche kolonie krachtig te beschermen, en alles zal doen om de rampen des oorlogs te verzachten, maar volstrekt zonder eenige politieke tusschenkomst.

Ital. leening 64.35.

Rome 16 Maart.

De volgende werken zijn op den Index geplaatst: Het Keizerrijk en de Mexikaansche Geestelijkheid door den abt Testroy, Fransch aalmoezenier in Mexico; de Italiaansche muzen, voorafgegaan door eene beschouwing over de moderne schilderschool, door Viardot; de oorlog en de staande legers, door Laroque, oud-directeur der Akademie van Lyon; kerkelijke geschiedenis over de twisten tusschen het Oosten en het Westen, door Picler; de laatste Paus, door Luigi Gualteri: opmerkingen over de quaestie der kapellanen en der hooge geestelijkheid in het Palatinaat.

New-York 4 Maart.

In de boodschap van President Lincoln komt geenerlei aanwijzing voor van verandering in de politiek, noch eenige toespeling op de verhouding tot de buitenlandsche Mogendheden. Van generaal Sherman zijn geene authentieke berigten ontvangen, doch het gerucht gaat dat een slag geleverd is en dat het voortrukken van Sherman en Schofield is tegengehouden. Generaal Grant zou eene voorwaartsche beweging voorbereiden.

Goud agio 99¼.

New-York 4 Maart (*des avonds*).

Per *Nova Scotian.*

Goud agio 99½. **Wissel** op Londen 217, Illinois 118, Amerik. 6 % 1882, 111. **Katoen** 82 centen. dalende. **Granen** flaauw. **Meel** vast. **Petroleum** 42, gezuiverde 47 flaauw.

ANTWERPEN 16 Maart.

België 4½ pc. 100; Oostenr. Metall. 5 pc. 62¾; dito Nation. 5 pc. 68¾. Spanje 3 pc. 42¼; dito 2½ pc. 40¼. Spoorw. 6 pc. —. Vereen. Staten 1882 6 pc. 54¼. Turkije 6 pc. 50⅜.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 16 Maart.

In het bij dit N.º behoorend **BIJVOEGSEL** *zijn opgenomen de uitvoerige Verslagen der heden gehouden* **Zittingen** *van den* **Gemeenteraad** *van* **Rotterdam** *en van de* **Tweede Kamer** *der* **Staten-Generaal.**

Heden mogt onze hooggeachte Burgemeester, de heer *J. F. Hoffman*, den dag beleven, waarop het twintig jaren is geleden, dat hij deze zijne betrekking heeft aanvaard. Bij die gelegenheid hield een commissie uit den Gemeenteraad, benevens heeren Wethouders, den Gemeente-Secretaris en den Gemeente-Ontvanger bij zich ontvangen, welke namens die Vergadering en het collegie van dagelijksch bestuur, bij monde van den oudsten wethouder, den heer *F. van Vollenhoven*, den waardigen man in hartelijke bewoordingen heeft toegesproken, die zich over dit blijk van belangstelling hoogst gevoelig heeft betoond.

Het Rijkstelegraafkantoor te Delft zal morgen, den 17 dezer, van des voormiddags 9 tot des namiddags 7 ure, onafgebroken open zijn.

Uit Dordrecht schrijft men aan Middelburgsche Courant:

» Sinds eenige dagen worden er druk in den naasten omtrek der stad allerlei opmetingen gedaan, die betrekking hebben op de lijn Rotterdam—Moerdijk. Men verzekert vrij algemeen dat de Minister eene keus heeft gedaan tusschen de verschillende plannen, en dat hij dezer dagen aan de Tweede Kamer een voordragt zal doen om de genoemde lijn te doen loopen door den Zwijndrechtschenwaard. Vindt dit plan goedkeuring dan zou aanstonds flink de hand geslagen worden aan het werk en zal er dus ten laatste een eind komen aan al dat getalm, geschrijf en gewrijf, dat sinds jaren ons zoo ontzaglijk heeft verdroten."

Uit Overijssel schrijft men aan de U. C.: Er is voor een groot gedeelte dezer provincie een belangrijk plan op touw; eenige buitenlanders hebben namelijk het voornemen, hier in het oostelijk gedeelte eene ijzererts-delving aan te vangen, waartoe zij eene Maatschappij willen oprigten, die den naam van Holland zal dragen. De delving of ontginning strekt zich uit over p. m. 1700 bunders. De vergunning is reeds aangevraagd.

In de Staats-Courant n.º 65 worden zij, die eene benoeming tot onderwijzer voor de dienst in Nederl. Indië verlangen, uitgenoodigd zich spoedig bij request op zegel, tot het Departement van Binnenlandsche Zaken te wenden en daarbij over te leggen hunne geboorte- en rang- of onderwijzersacte, alsmede een bewijs van goed gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats, met vermelding welke godsdienst zij belijden; terwijl de vereischten en voorwaarden tevens in dat blad uitvoerig worden medegedeeld.

Naar wij vernemen zal eerstdaags alhier ter teekening worden gelegd het volgend adres, dat bereids met vele handteekeningen voorzien is:

Aan de
Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Geven met verschuldigden eerbied te kennen onderteekenaren, allen ingezetenen der gemeente Rotterdam,

dat in Uwe Vergadering van 9 mei 1857 met algemeene stemmen is aangenomen het rapport dd. 25 april 1857 der heeren WINTGENS, VAN BOSSE, VAN DER LINDEN, MACKAY en VAN ZUYLEN VAN NYEVELT, — door de Kamer in hare zitting van 16 februarij 1856 benoemd, — om te onderzoeken, of en in welken zin een voorstel zal worden gedaan omtrent de middelen tot bestrijding of uitroeijing van het misbruik van sterken drank;

dat de Kamer reeds bij het eerste onderzoek van het enquête-voorstel van den heer ROCHUSSEN dd. 25 junij 1855 had erkend: »dat de sterke drank is *een kanker die aan de zedelijke en stoffelijke welvaart des volks knaagt,"* doch, met het oog deels op de bevoegdheid der gemeente-besturen, om elk in zijnen kring beperkende en beteugelende maatregelen te nemen, deels op eene wijziging der patentwet, die als zeer aanstaande werd beschouwd, het tijdstip nog niet gekomen achtte om zelfs voor indirecte voorzieningen de tusschenkomst der Regering in te roepen;

dat, wel is waar, de accijns op het gedistilleerd eene aanzienlijke verhooging heeft ondergaan, en op dit oogenblik een voorstel van wet bij uwe Kamer aanhangig is, dat bestemd schijnt om de heffing van dezen accijns nog beter te verzekeren; doch dat de verwachte wijziging der patentwet tot heden niet is verwezenlijkt; dat integendeel veeleer aan eene afschaffing van alle patenten wordt gedacht, en dat de gemeentebesturen blijkbaar aarzelen van hunne bevoegdheid gebruik te maken;

dat het aantal tapperijen enz. op vele plaatsen gedurig toeneemt;

dat wegens openbare dronkenschap in 1851 3470, in 1863 8524 personen zijn aangehouden;

dat de consumtie van gedistilleerd (binnen- en buitenlandsch), die in 1852 206,138, in 1857 223,753 en in 1861 258,592 vaten heeft bedragen, in 1865 (de consumtie van de maand november 1864 tot grondslag genomen) een cijfer van 344,700 vaten zal bereiken;

dat de Rijks-accijns in november 1864 heeft opgebragt *f* 897,658.15, d. i. over 12 maanden *f* 10,771,897.80, terwijl de opbrengst van den gemeentelijken accijns in 1863, laatst bekende officiële opgaaf, bedroeg *f* 4,050,000, te zamen *f* 14,821,879;

dat daarbij gerekend, wat matig gesteld is, 12 pct. voor ontduiking en vervalsching, een verbruik consteert van nagenoeg 30,000 vaten 's maands of 1000 vaten daags, d. i. ruim 3 vingerhoeden per hoofd en per dag; dat is ongeveer elf kan 's jaars (de bevolking gerekend op 3,125,000 zielen), terwijl uit de onlangs van Regerings wege openbaar gemaakte staten van plaatselijke opbrengst is gebleken, dat, in onderscheidene gemeenten, de hoofdelijke consumtie veel hooger is, ja in enkele tot het dubbele klimt;

dat met de kosten van vervoer, en de winst van den tapper, ligt is na te rekenen, dat de drank-drinkende bevolking nu in het jaar minstens 25 millioen gulden aan drank besteedt, doch dat onder geene cijfers is te brengen de som der stoffelijke en zedelijke ellende, de zee van jammeren (gelijk de heer Minister van Finantien onlangs het drankgebruik heeft genoemd), welke de sterke drank over ons volk uitstort;

dat onderteekenaren, overtuigd dat het algemeen belang van Volk en Staat gebiedend vorderen, dat aan dezen steeds toenemenden volkskanker paal en perk gesteld worde, zich verpligt gevoelen daartoe de tusschenkomst der wet in te roepen, en uit dien hoofde Uwe hooge Vergadering eerbiedig verzoeken, nu te willen overgaan tot het voorstellen althans van die maatregelen, welke zij, met de vorengenoemde commissie, als »minder in het oog springende en verbitterende" reeds in 1857 raadzaam oordeelde, doch waarvoor zij toen de tijd nog niet gekomen, de openbare meening nog niet rijp achtte.

Onderteekenaren achten onder deze maatregelen te behooren:

dat geen patent tot verkoop van sterken drank verkrijgbaar zij zonder *vergunning* van het plaatselijk bestuur;

dat er aan op welke wijze ook geëmploijeerde personen, aangesteld hetzij van Rijkswege, 't zij van wege de provincie, 't zij van wege de gemeente of van wege instellingen en collegien, die haar gezag aan een van deze ontleenen, geen patent worde uitgereikt;

dat de vergunning van patent, hier bedoeld, persoonlijk, plaatselijk en door het gemeentebestuur opzegbaar zij;

dat de aanslag voor het patent (het tappersgeld) vooral in dien zin verhoogd worde, dat de lagere klassen wegvallen, of in evenredigheid meer verhoogd worden dan de hoogere;

dat de verkoop van sterken drank met *geen* ander beroep moge worden vereenigd;

dat geen verkoop van sterken drank worde toegestaan, dan na het betalen van het volle bedrag van den aanslag;

dat, voor zooverre door de wetgeving in een of ander als bovengenoemd voorzien is, de toepassing daarvan aan de magthebbenden worde aanbevolen.

'tWelk doende enz.

Rotterdam den Maart 1865.

Vlaardingen 15 *maart.* — Voor de verkiezing van een lid der Provinciale Staten alhier zijn uitgebragt 667 stemmen; volstrekte meerderheid 334. Er zijn uitgebragt op de heeren J. A. van der Goes, burgemeester van Naaldwijk en de Lier, 212; jhr. J. C. van Vredenburgh, te 's Hage, 177; H. C. Waldeck, burgemeester van Loosduinen, 152; mr. H. A. A. van Berkel, te Rotterdam, 48; jhr. Caen van Neck, te 's Hage, 24 en jhr. mr. W. Quarles van Ufford, te 's Hage, 16 stemmen. Overstemming alzoo tusschen de heeren van der Goes en van Vredenburgh.

's Gravenhage 16 *maart.* — Ook de ondervoorzitter van den Raad van State, de voorzitter van de Algemeene Rekenkamer en de voorzitter en ondervoorzitter van den Hoogen Raad der Nederlanden zijn van wege Z. M. uitgenoodigd, morgen bij de ter aarde bestelling van H. M. de Koningin-Moeder, in de Nieuwe Kerk te Delft tegenwoordig te zijn.

— Baron de Wamboldt, minister van Z. D. H. den Hertog van Hessen, en baron de Fornaes, afgevaardigde van het Groothertogdom Luxemburg, zijn in de residentie aangekomen en aan het Hôtel Paulez afgestapt.

— Aan het hôtel de Oude Doelen zijn afgestapt de burggraaf de Seisal, minister van Z. M. den Koning van Portugal, en baron de Fabrice, minister van Saksen.

— Reeds zijn er heden zeer vele personen in de residentie aangekomen om tot bijwoning van de begrafenis-plegtigheid op morgen. Onder anderen zijn aangekomen de deputatien van de marine, mariniers, verschillende korpsen der Landmagt en van het Indische leger enz. Tot de deputatie behoort de met roem bekende Nederlandsche matroos Hobein.

Amsterdam 15 *maart.* — Gelijk men weet zal de in april aanstaande te houden tentoonstelling van voortbrengselen van tuinbouw gepaard gaan met een congres, aan die wetenschap gewijd. Mogt men reeds dadelijk verwachten dat dit denkbeeld weêrklank zou vinden bij velen, op zóó ruime deelname, als het plan nu gebleken is te ondervinden, had men niet mogen hopen. Niet alleen toch hebben schier allen, die in Nederland als praktische of wetenschappelijke beoefenaars van den tuinbouw bekend staan, de toezegging gedaan van dat congres te zullen bijwonen, maar gelijke toezegging is mede ontvangen van een hoogst aanzienlijk aantal personen uit Frankrijk, België, Zwitserland, Italië, Spanje, uit nagenoeg alle Duitsche Staten, uit Zweden en Noorwegen, Denemarken, Rusland en Groot-Brittanje en Ierland. Gaat men de namen, in het uitgegeven programma vermeld, na, dan treft men daaronder niet weinigen aan, die zich op eene Europesche vermaardheid mogen beroemen. Dat programma vermeldt tevens een 34tal hoogst gewigtige onderwerpen, door de beroemdste kruidkundigen van Europa ter bespreking voorgesteld of wel door henzelven te behandelen.

Zierikzee 15 *maart.* — In de vergadering van den Gemeenteraad te Zierikzee werd aan de orde gesteld de benoeming van een commissaris over het beurtveer van Zierikzee op Amsterdam. Drie sollicitanten hadden zich aangemeld. Bij de 1ste stemming verkreeg er een 5, een 4 en een 3 stemmen. Er moest dus eene 2de vrije stemming plaats hebben, waarbij elk 4 stemmen bekwam. Toen ging men tot eene derde stemming over, en deze leverde het zelfde resultaat op. Wat nu te doen? Het reglement van orde gaf geen antwoord op die vraag. De een wilde dus, een ander zóó — doch na langdurige discussie besloot men de beslissing aan het lot over te laten. En wie was nu de gelukkige! W. Abels — juist degeen die bij de eerste stemming de minste stemmen had bekomen.

Hardegerijp 13 *maart.* — Ll. donderdag is de vrouw van den arbeider P. D. Visser bevallen van drie welgeschapen meisjes, waarvan twee spoedig na de geboorte zijn overleden, terwijl het derde, zoomede de jeugdige moeder, zich in gewenschten toestand bevinden.

Bolsward 14 *maart.* — Gisteren is door den Gemeenteraad besloten voor deze gemeente deel te nemen in de naamlooze vennootschap, op te rigten onder de benaming van Nederlandsche Noorder Spoorweg-Maatschappij in Friesland, voor 200 aandeelen of *f* 50,000, onder voorwaarde dat het station te Bolsward worde geplaatst, in overleg en met goedkeuring van het bestuur dezer gemeente.

Koninkl. en Ministeriële Besluiten enz.

Z. M. heeft op verzoek eervol ontslag verleend: (Zeeland) aan *J. C. Steenkamp* P. Wz., als gezworen van den Koudenpolder, en aan *I. G. J. van den Bosch* als intendant van den polder Oostbeveland; benoemd: (Zuid-Holland) tot hoogheemraden: van den Krimpenerwaard *G. L. van Oosten Slingeland*, van Cabauw en Zevender, van den Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouwe *C. van Houweling*, van Delfland *L. H. Viruly van Keenenburg*, en van de Vijfheerenlanden *S. Toom;* (Noord-Holland) in het bestuur van den polder Waard Nieuwland of Wieringen tot dijkgraaf *J. Breebaart Klz.*, tot heemraad-secretaris *W. Heyblok*, tot heemraad penningmeester *P. Maats*, en tot heemraden *P. Schuurman* en *J. Tool;* (Zeeland) in het bestuur van den Zwinpolder tot dijkgraaf *J. H. Hennequin* en tot gezw. *P. de Bruyne*, en tot dijkgraaf van den polder Oostbeveland *G. I. van den Bosch;* (Utrecht) tot hoogheemraad in het collegie van den Bunschoterveen en Veldendijk *H. Huigen;* (Groningen) tot leden van het hoofdbestuur in het waterschap Hunsingo en voorzitters: van het 2de onderdeel *K. J. Borgman*, van het 3de onderdeel *J. A. Ritzema*, van het 9de onderdeel *J. W. E. Rooda* en van het 10de onderdeel *J. B. Kuipers.*

Met wijziging der beschikking van 23 mei 1861 betrekkelijk de verdeeling van het hoofdkiesdistrict Nijmegen ter verkiezing van leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken bij eene beschikking van den 15 dezer het onderkiesdistrict Appeltern verdeeld als volgt: 1ste onderkiesdistrict, hoofdplaats Appeltern, met de dorpen Appeltern en Altforst; 2de onderkiesdistrict, hoofdplaats Maasbommel; 3de onderkiesdistrict, hoofdplaats Alphen.

Marine en Leger.

Luidens een bij het Departement van Marine ontvangen berigt van den kapitein-luitenant ter zee J. M. J. Brutel de la Rivière, kommanderende Zr. Ms. schroefstoomschip *Vice-Admiraal Koopman*, is die bodem den 26 januarij jl. te St. Helena aangekomen en had genoemde bevelhebber het voornemen den 28 daaraanvolgende zijne reis naar Nederland voort te zetten. Alles was wel aan boord.

Heeren Gedeputeerde Staten van Zeeland hebben het aandeel der gemeenten in de ligting voor de nationale militie bepaald als volgt:

Middelburg 42 man, Vlissingen en Zierikzee ieder 23, Goes 14, Hontenisse en Neuzen ieder 11, Axel 10, St. Annaland en Tholen ieder 9, Groede, Oosterland, St. Maartensdijk, Wissenkerke, IJzendijke en Zaamslag ieder 8, 's Heer Arendskerke, Hoek, Oud-Vossemeer en Westdorpe ieder 7, Aardenburg, Breskens, Brouwershaven, Bruinisse, Clinge, Colijnsplaat met Kats, Dreischor, Heinkenszand, Hulst, Schoondijke, Sluis met St. Anna ter Muiden, Stavenisse en Wolphaartsdijk ieder 6, Eede, Graauw, Koewacht met Overslag, Koudekerke, Oostburg, Poortvliet, Scherpenisse, St. Jan Steen en Stoppeldijk ieder 5, Arnemuiden, Biervliet, Kapelle, Kloetinge, Krabbendijke, Kruiningen, Nieuwerkerk, Sas van Gent, St. Philipsland, Wemeldinge met Yerseke, Westkapelle en Zuidzande ieder 4 man, enz.

— De Minister van Oorlog heeft aan de militaire autoriteiten staten doen toekomen, de namen en signalementen bevattende der manschappen, die gedurende het jongst afgeloopen jaar van de landmagt en van het korps mariniers gedeserteerd zijn en omtrent wier lot, bij de korpsen, waartoe zij behoord hebben, op den eersten dezer, niets stellig bekend was, mitsgaders eenen nominatieven staat van personen, die in de vorige jaren van de landmagt zijn gedeserteerd en wier namen op de daartoe betrekkelijke signalementsstaten zijn omschreven, doch die sedert zijn gearresteerd of zich vrijwillig hebben aangemeld, en derhalve van laatstgenoemde staten behooren te worden geroijeerd.

Aanbestedingen.

Heden heeft in het lokaal van de bureaux der Staatsspoorwegen te 's Hage de aanbesteding bij enkele inschrijving plaats gehad van het maken en leveren van 200 stuks stalen halve wissels, ten dienste der Staats-spoorwegen. Daarvoor waren vier inschrijvingsbiljetten ingekomen. De minste inschrijver was de firma L. J. Enthoven te 's Gravenhage, voor de som van *f* 106,600. En daarna is de aanbesteding gehouden van het maken, leveren en stellen van zes draaischijven van 5, 36 middellijn, ten dienste van de Staats-spoorwegen. Daarvoor waren acht inschrijvingsbiljetten ingekomen. De minste inschrijver was de heer Charles Everaer, te Brussel, voor de som van *f* 15,780.

Kerk- en Schoolnieuws.

Beroepen te Tiel, ds. J. H. Heidenrijk, pred. te Renswoude.

Aangenomen het beroep naar de Nederduitsche Hervormde gemeente te Delft door ds. Drost, pred. te Hazerswoude.

Aangenomen het beroep naar de Hervormde gemeente te Geervliet door ds. A. C. Duker, theol. dr. en predikant te Barchem.

Ongelukken, Misdrijven enz.

Ll. maandag is zekere D. S. M. Elfferich, oud 18 jaren, dienstbode bij den heer Lucas, te Arnhem,

bij het scheppen van een emmer water aan een der watertrappen der stadsgracht, aan den Velperbinnensingel, daarin gevallen en verdronken.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 16 *Maart.*

OVERLEDEN: J. J. Magito, z., 2 j. — J. Gleym, d., 12 j. — K. van der Mey, jm., 19 j. — J. Oudewater, wed. P. de Bruin, 60 j. — K. Breevoord, vrouw van P. J. Lens, 44 j. — J. van Bakergem, d., 1 j. — P. van der Roest, wed. H. J. Boogerd, 49 j. — J. F. Buscher, z., 3 m. — M. H. Kemp, vrouw van A. G. Kröller, 40 j. — C. van Gastel, d., 4 d. — J. J. Berndts, man van K. van der Wild, 59 j. — J. L. Kelbling, z., 1 j. — L. S. Cederhout, d., 2 j. — J. E. van Bodegraven, d., 4 j. — L. A. van der Pluym, z., 5 m. — T. Vermeer, wed. A. van den Dool, 56 j. — M. W. C. van Heusden, d., 9 m. — A. M. Franken, vrouw van A. A. Waas, 34 j.

BEVALLEN: A. M. van Oers, geb. Worm, levenl. z. — E. Gazan, geb. Bosman, levenl. d. — J. H. van Noorden, geb. Miezegaas, z. — J. M. C. Emmen, geb. Punt, d. — M. van der Kore, geb. van der Bree, d. — H. Ligtlijf, geb. Repmans, d. — M. de Ruyter, geb. Robart, d. — M. A. C. H. F. Kleeser, geb. Alers, d. — P. Hennenberg, geb. van den Broek, d. — A. M. Bergmans, geb. van Vive, d. — F. C. van Wezel, geb. van Gunsteren, z. — J. E. Huizer, geb. de Pijper, z. — M. Ruys, geb. Cankrien, z. — P. Middelhoven, geb. Redert, d. — H. A. Beers, geb. Donnes, z. — C. P. Remmers, geb. Broeksmit, d. — J. Karreman, geb. Baardman, z.

256ste Staats-Loterij.

5de Klasse, 4de Lijst.

Trekking op 16 Maart.

GETROKKEN PRIJZEN:

Prijs van *f* 200: N.° 16120 16221
" " 100: " 1811 7584 9186 11957 13411 16194

Prijzen van *f* 70:

141	2983	5186	7856	9750	12569	14884	17293
172	2999	5197	7898	9799	12584	15517	17460
561	3158	5188	7990	9816	12794	15536	17689
735	3349	5554	8117	9964	13027	15541	17827
746	3358	5610	8223	9972	13318	15557	17845
855	3377	5968	8269	10164	13383	15619	17882
938	3410	5971	8285	10180	13409	15699	17997
1489	3550	6023	8294	10182	13488	15724	18014
1559	3690	6024	8395	10267	13501	15780	18084
1733	3884	6183	8428	10367	13575	15825	18124
1742	3906	6264	8714	10531	13598	15931	18241
1878	3946	6316	8745	10802	13639	15990	18416
1908	4055	6577	8766	11099	13732	16018	18763
2027	4128	6721	8912	11178	13774	16079	18893
2464	4137	6903	9006	11195	13836	16107	18902
2511	4276	6951	9020	11248	13885	16254	19064
2526	4299	7224	9050	11411	14076	16391	19068
2568	4401	7325	9076	11487	14111	16393	19069
2715	4414	7358	9081	11621	14121	16805	19141
2730	4487	7602	9162	11752	14352	16814	19296
2859	4545	7674	9484	12064	14467	16846	19363
2911	4675	7822	9502	12070	14878	16913	19613
2940	4930	7824	9725	12271	14882	16914	19733

Beursberigten.

Rotterdam 16 Maart.

				l. k.	h. k.	g. k.
Nederl.	Werk. Schuld	4	pCt.	95 ⅜	96	95 ⅜
"	Oblig. Centraalm.	f		113½		
Spanje	Obligatien	2½	"	40 ⅜		
"	Binnenl. 6/m.	3	"	42 ⅝	42¾	42 ⅝
Portugal	Oblig. 1856/63	3	"	46 ½		
Rusland	Obl. bij Hope 1864	5	"	88		
"	Spoorw.-Aand.	5	"	186½		
"	dito	4	"	158		
"	Loten 1864	f		168	169½	169
Oostenr.	Oblig. in Metall.	5	"	59½		
"	Nieuwe te Amst. 1864	5	"	68¾		
"	Nationale	5	"	65 5/16	65 ⅜	65 5/16
"	Aand. A.° 1860	f		501		
Italië	Cert. Adm. L. en B.	5	"	93½		
Mexico	Obligatien	3	"	25 ½		
Turkije	Obligatien	6	"	49 13/16	49 ⅞	
Vereen. St.	losbaar 1882	6	"	54¾	54 ⅞	54 13/16
"	Geconfeder	8	"	4 11/16	4¾	4 11/16

Bij vaste markt valt niets bijzonders te vermelden.

Het Comité der Effecten-Handelaren,
C. D. H. DIJXHOORN, Secretaris.

LAATSTE PRIJZEN TEN DRIE URE:

Oostenr., Oblig. Nieuwe te Amst. 1864, 5 pc., 68⅞. Venez., Oblig., 1 pc., 9 5/16. Mexico, Oblig., 3 pc., 25½, ½, ½. Vereen. Staten, losbaar 1882, 6 pc., 54 13/16, ⅞, ⅞; Geconf., 8 pc., 4 11/16. Turkije, Oblig., 6 pc., 49⅞, 13/16, 13/16.

Amsterdam 16 Maart.

				l. k.	h. k.	g. k.
Nederl.	Werkel. Schuld	2½	pCt.	62	62 1/16	
"	dito dito	3	"	72⅞		
"	dito dito	4	"	95 13/16	95⅞	
"	Amort. Sijndic.	3½	"	90¼		
"	Handelm. op resc.			143⅞	144⅛	144
"	dito a cont.	4½	"	143½		
"	Rijn Ad. (Shares)	f		309		
"	Aand. Centraalm.	-		29¾		
"	Obl. Centraalm.	f		113	113¼	
"	Nat. Hyp.-Bank	4	"	94¾		
"	Surn. Bank			101		
België	Oblig. 1844	4½	"			
Spanje	Obligatien	2½	"	40⅝	40⅞	40⅝
"	dito Binnenl.	3	"	42⅜	43	42⅛
"	Bew. Coupons			17½		
Portugal	Obligatien	3	"	46 1/16	46 5/16	46 5/16
"	dito 1856/63	3	"	46 1/16	46 3/16	46 3/16
Rusland	Hope 1798/1816	5	"	94⅝		
"	dito 1828/29	5	"	100		
"	Cert. Adm. Hamb.	5	"	67⅝		
"	Cert. 1831/33	5	"	73		
"	Inschr. 5de Serie	5	"	69⅜		
"	dito 6de Serie	5	"	80 15/16	81	
"	Obl. Lond. 1862	5	"	85⅝	85 11/16	85⅝
"	Obl. 1864 te Amst.	5	"	89⅞		
"	dito te Londen	5	"	87⅛		
"	dito dito 1e Leen.	4½	"	84		
"	d.° bij Hope 1860	4½	"	82¾	82 13/16	
"	Cert. 1840	4	"	67⅜		
"	Ins. 2e/3/4 Leen.	4	"			
"	d.° d.° Lond.	3	"	52⅛		
"	Cert. in Assign.	6	"	44¾		
"	Spw.-Actien	f		185¾	186	
"	Oblig. Hypotheek	4	"	158		
"	Aand. Rs. 100	f		167½	168	
Polen	Aand. 1835	f		155		
Pruissen	Aandeelen	3½	"			
Oostenrijk	Obl. Met. Oude	5	"	59⅜	59½	59½
"	dito dito	2½	"	30⅛	30 3/16	
"	dito Rente Amst.	5	"	80	80⅛	
"	dito Nation. 1854	5	"	65¼	65⅜	65¼
"	dito in Zilver 1864	5	"	68¾		
"	Aand. Nat. Bank	f		835	836	
"	Ween. Ad. 1839	f		424		
"	dito dito 1854	f		243		
"	dito dito 1858	f		136		
"	dito dito 1860	f		499	500	
"	dito dito 1864	f		93¼		
"	Fr. Oost. Spw. Obl.	f		125½		
"	Pandbr. in Zilv.	f		208		
Italië	Cert. en Inschr.	5	"	59		
Griekenl.	Oblig. 1825	5	"	20⅛	20¼	
"	Coupons	f		2½	2 9/16	
Turkije	Binnenl. Oblig.	6	"	49⅞	50 1/16	49⅞
"	d.° Cert. te Amst.	f		139		
Ver. Stat.	Obligatien 1874	5	"	52¼	52¾	52 11/16
"	dito 1881	6	"	54 15/16	55¼	55¼
"	dito 1882	6	"	54⅝	54⅞	54 13/16
"	Geconfed.	8	"	4 9/16	4 11/16	
Illinois	Spoorw.-Aand.			57½		
"	Holl. Cert.			58½	59	
"	Obl. Cons. Bonds	7	"	54⅞		
Ohio	Atl. West.-Spw.	8	"	85¼		
Mexico	Obligatien 1851	3	"	25 3/16	25⅝	25⅜
"	dito 1864	3	"	24⅜	24¾	24⅝
Grenada	Gest. Uitgest.			6⅜		
Venezuela	Obligatien	2	"	17¾	17⅞	17 13/16
"	Leen. 1862	6	"	40⅛		
"	d.° uit Conv.	6	"	37⅞		
Equador	Obligatien	1	"	11⅜		

KOERS VAN HET GELD.

Aan de Beurs: Beleen. 4½, Prolong. 5, Disc. 4 pc.
Bij de Ned. Bank: Beleen. op effect. 4½, op goed 4½
Disconto Wissel 4, promessen 4½ pc.

Holl. fondsen lusteloos en vooral 4 pc. gedrukt. Ook Spaans. verkeerden door vele aanbiedingen in zeer gedrukte stemming. Turksche, die eerst hooger prijzen bedongen door Engels. kooporders, liepen later tot den vorigen stand terug. Mexik. zijn ca. ¼ pc. gerezen door kooporders voor Londen. Amerik. waren weder zeer gewild, en bij gemis aan latere nieuwstijdingen en nieuwe aanvoeren, viel het dan ook niet moeijelijk, bij de gunstige opinie, die voor die fondsen heerscht, de prijs weder ⅛ op te drijven. De overigen leverden niets belangrijks op.

Prijzen der Coupons: Metall. *f* 25.40; dito Nationale *f* 28.—; Bank-Act. *f* —.—; div. Engels. per £ *f* 11.72½; Engelsche Russen *f* 11.72½; Fransche Spanje *f* 55⅜; Belgische *f* 55⅜; Pruiss. *f* 34½; Spaans. Piasters *f* —; Hamb. Russen *f* 30; Russen in Z. R., *f* 30⅜; Pools. in fl. *f* 25⅜; dito in Roeb. *f* —. Illinois Coupons — cont. Spanje in Roeb. fr. —. Amerik. Goud Dollars *f* —; Weener Bank-Actien —.—. Granada Coup. —.—.

Parijs 15 Maart.

Frankrijk 3 pc. a cont. 67.70; dito op ultimo 67.65, 67.70; dito 4½ pc. a cont. 94.45, 94.50; dito op ultimo —. Fr. Bank-Actien 3520; Credit Mobilier. 865, 871.25. Noorder Spoorweg 1020, 1017.50. Fr. Oostenr. Spoorw. 442.50. Russ. Spoorw. —. Italië 5 pc. 64.45. Spanje 2 pc. —; dito Binnenl. 3 pc. 42½; dito Buitenl. 3 pc. 43; dito Nieuwe —; dito Passive —.

De beurs sloot iets vaster met meer handel.

OFFICIËLE WISSELKOERSEN.

ROTTERDAM 16 Maart.

		per	op	
Londen	disc. 4½ %	£ 1	3/m.	*f* 11.66
			2/m.	" 11.70
			kort.	" 11.78½
Parijs	" 3½ %	fr. 100	3/m.	" 46.42
			2/m.	" 46.56
			kort.	" 46.90
Antwerpen	" 4 %	fr. 100	3/m.	" 46.20
			kort.	" 46.70
Hamburg	" 2½ %	M. B. 40	3/m.	" 34.87
			2/m.	" 34.95
			kort.	" 35.10
Bremen	" 5 %	Ls. d'or Th. 100	3/m	" 187.50
Berlijn	" 4 %	Th. 100	3/m.	" 171.—
			kort.	" 172.50
St. Petersb.	" 5½ %	Rs. 100	3/m.	" 149.75
Frankf. a/M	" 3½ %	s. w. fl. 100	3/m.	" 97.50
			kort.	" 98.60
Augsburg	" 3½ %	s. w. fl. 100	3/m.	" 97.25
Weenen	" 4 %	o. w. fl. 100	3/m.	" 101.—
Triëst	" 4 %	o. w. fl. 100	3/m.	" 100.75
Venetië	" 4 %	o. w. zilver fl. 100	3/m.	" 112.—
Livorno	" 5½ %	Ls. 100	2/m.	" 45.50
Genua	" 5½ %	Ls. 100	2/m.	" 45.50
Napels	" 5½ %	Ls. 100	2/m.	" 45.50
Lissabon	" 5½ %	Crs. 40	3/m.	" 40.—

Disc. van Wisselbrieven 4 pc., van Promessen 4½ pc.
Rente van deposito-gelden bij de Kassiers 3 pc.

AMSTERDAM 16 Maart.

2 Maanden.			Zigt.		3 Maanden.			Zigt.	
Londen	11.70	g	11.78½	g	Madrid	228	g	—	g
Parijs	55¾	g	56¼	g	Cadix	228	g	—	g
Bordeaux	55½	g	—	g	Sivilië	226	g	—	g
idem ½/m.	55 ⅞	g	—	g	Bilbao	226	g	—	g
Hamburg	34 13/16	g	35 ⅛	g	Lissab.	40	g	—	g
Genua	46	g	—	g	Porto	40	g	—	g
Livorno	46	g	—	g	Petersb.	153	g	—	g
Napels	46	g	—	g					
6 Weken.			Zigt.		6 Weken.			Zigt	
Weenen	103	p	—	g	Frankfort	98	g	—	
Augsburg	98	g	—	g	Rotterd.	½			

Handelsberigten.

Schiedam 16 Maart.

Granen. Verkocht: Rogge, 145 ℔ Petersb. *f* 170 6/w. Gerst, 131 ℔ Coursche *f* 162 6/w.

Moutwijn per Ned. Vat zonder Fust *f* 7.25.
Jenever " " " " " - 12.75.
Amst. Proef " " " " " - 14.—.
Zonder de Belasting.
Spoeling per Ketel . . . . . . *f* 1.80.

Delft 16 Maart.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest *f* 59 a 68; ter markt zijn verkocht 136/8, 87/16.

Dordrecht 16 Maart.

Granen, Zaden enz. Onze markt was heden van Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe te ruim voorzien voor de wekelijksche behoefte, waardoor het moeijelijk ging dezelve tot vorige prijzen op te ruimen. Zomer daarentegen minder aangevoerd en 10 c. duurder betaald. Jar. Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 8.50 a 9; Nieuwe dito *f* 7.60 a 8; Afwijkende en Blaauwe *f* 6 a 7, en Zomer *f* 6 a 7. Rogge. Zeeuwsche, Vl. en Overm. minder ter markt en als noteren verkocht. Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 5.20 a *f* 6. Gerst. Winter vond bij redelijken aanvoer tot 10 c. prijsverhooging goeden aftrek, Zomer werd tot onveranderde koers genomen. Zeeuwsche, Flakk. en Overm. Winter *f* 4.30 a 5.10 en Zomer dito *f* 3.80 a 4.30. Spelt blijft schaarsch en van *f* 3.30 tot 3.50 wel te verk. Haver. Inl. Voedervond goede kooplust en Dikke werd wederom 20 c. duurder betaald. Zeeuwsche en Inl. Voeder *f* 2.50 a 3.10 en Dikke dito *f* 3.50 a 3.80. Boekweit vond weinig vraag en kon men Peel per 2100 Ned. ℔ tot *f* 185 en Fransche van *f* 175 tot *f* 180 gemakkelijk koopen. Paardenboonen schaarsch en hebben de aangevoerde Zeeuwsche en Overm. *f* 5.50 tot 6.20 naar deugd opgebragt. Duivenboonen onveranderd, dezelve golden *f* 6.50 tot 6.80 naar kwaliteit. Witte Boonen genoegzaam niet ter veil en waren wederom tot *f* 1 hooger als Walchersche van *f* 14 tot 15 en Zeeuwsche van *f* 12 tot 13 vlug te plaatsen; Bruine vonden tot 50 c. prijsverhooging als Zeeuwsche en Vl. van *f* 10 tot 12 goede vraag. Blaauwe Erwten minder uit Zeeland en Flakkée aangevoerd en werden van *f* 6.50 tot 7 volgens kook gretig genomen. Koolzaad slap en tot £ 2 prijsverlaging bleef hetzelve zonder aftrek, puik gestort Overm. was tot £ 67½ en Zeeuwsch £ 66 te koopen. Op 9 vat in April te leveren tot £ 68½ aangeboden. Lijnzaad blijft in trage stemming en *f* 5 lager, 110 ℔ St. Petersburger tot *f* 325 afgegeven; voorts 109 ℔ Calcutta en 114 ℔ Odessa tot *f* 385 aangeboden. Inl. Zaai-Lijnzaad bij ruimen aanvoer lusteloos en vond tot aanzienlijke prijsverlaging als 1ste soort van *f* 4.50 tot 4.60 en 2de soort van *f* 4 tot 4.30 per 31½ koppen genoegzaam geen vraag. Hennepzaad zonder omgang, en tot vorige prijsnotering *f* 270 blijft Inlandsch van den zolder ter veil. Kanariezaad werd bij gerijven door benoodigden van *f* 7 tot 8 genomen. Raapolie slap; vliegend tot *f* 38½, 1 Mei tot *f* 38 en de najaarsmaanden tot *f* 37 met genegen verkoopers. Lijnolie ook flaauw; vliegend tot *f* 35½ aangeboden. Raap- en Lijnkoeken vinden steeds weinig aftrek. Harde Raapkoeken *f* 84 a 86; idem Lijnkoeken *f* 105 a 110, en zachte Lijnkoeken *f* 140 a 150 per 1040 stuks.

Gouda 16 Maart.

Vee met goeden aanvoer; de handel traag, uitgenomen beste vare Koeijen vlug. Varkens mede vlug te verkoopen.

Boter *f* 1.30 a 1.36 per kilo.

Amsterdam 16 Maart.

Tabak. Afloop der heden gehouden veiling van 73 v. Kentucky; 33 v. verk. tot 18 a 23 c., 17 v. opgeh. tot 20 a 26 c. en 7 kav. uit de hand verkocht.

Rogge. Heden verkocht per 2100 kilo: Galatz *f* 152; Taganrog *f* 154. Op levering: Mei *f* 147, Oct. *f* 158.

Tegen Maandag e. k. in veiling aangeslagen 100 b. Fransch **Tarwemeel.**

Koolzaad op 9 v. Olie in Oct. tot £ 66 gedaan.

Ter beurze aangeslagen de volgende telegram uit Liverpool van heden:

Katoen. Blijvende goede vraag tot voluit de notering van gisteren. Afgedaan 10,000 b.

Sneek 14 Maart.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest *f* 57 a 58. Aangevoerd werden 306/4 en 170/8 ton.

Veemarkt. Koeijen weinig ter markt. De prijzen waren van *f* 60 tot *f* 160; Varkens van *f* 25 tot *f* 76; Schapen van *f* 15 tot *f* 24; handel slap.

Huiden. Koe- 12 c., Bullen dito Pinken 6 c., ligte 20 c., Kalfsvellen *f* 2.10, onveranderd, met neiging tot lager.

Londen 15 Maart.

Suiker flaauw. W. I. onveranderd, andere soorten 6 d. lager. 2000 z. Mauritius werden tot 6 d. verlaging verkocht, middl. en goed greinig refining 34/ a 35/6, bruin Syrups 25/ a 26/. 657 k. gew. Havana insgelijks 6 d. lager afgedaan, goed en laag sterk bruin 30/6 a 32/, middl. en goed droog blond 32/6 a 34/. Geraffin. vast, ord. lompen 43/. **Koffij.** Native Ceylon in een doen, goed a zeer mooi ord. 69/ a 73/, klein 67/6 a 68/. Plantation zeer vast. **Rijst** vast. 1000 b. Necranzie bedongen 8/6. **Jute** 10/ a 20/ lager. **Hennep** flaauw. **Katoen** iets hooger. **Metalen.** Tin flaauw, Straits- 86/6 a 87/, op late levering 86/. IJzer flaauw, Schotsch Giet- 50/6 verkoopers. **Oliën.** Lijn- in een doen 32/3. Raap- onveranderd. Cocos- vast 39/ en 41/. Palm- als voren, prima 36/6. Terpentijn- hooger 66/. Petroleum vaster 2/. **Talk** stil, oude 40/, nieuwe 40/6, April/Junij 41/, Junij 41/ a 41/6, Oct./Dec. 42/ a 42/3.

Graanmarkt. De stemming was algemeen flaauw en de prijzen van ll. maandag waren slechts met moeite te bedingen.

Antwerpen 15 Maart.

Granen zonder handel. **Huiden.** Gedr. B.-A. Koe- 10½ kil. 48 c., dito 10½ kil. 42½ c., gez. B.-A.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN.
op 16 Maart 1865. — 8 ure v. m.

NAMEN der *plaatsen.*	BAROMETER te Maastr. en versch. gister. av. 8 u.	hedenmr. 8 u.	WIND. rigting.	kracht.
Groningen	+ 1. 9	+ 1. 7	N.t.O.	0
Helder	+ 1. 6	+ 1. 3	N.O.t.N.	7
Vlissingen	0. 0	— 0. 1	N.O.t.N.	0
Maastricht	756. 9	757. 8	W.	3

Grootste verschil { gisteren avond G 1. 9 V & M / heden morgen G 1. 8 V

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (N.O.) *Aangekomen.*
16 mrt. *Cherokee,* Torrance, Banjoewangie (vertrok 6 dec.)
Sara (st.), Londen
Borgithe, Petterson, Porsgrund (vertrok n. Helvoet)
Nereus, Planten, Helvoet (vertrok n. Melbourne)

Hellevoet (NO.) *Aang.*
16 mrt. *Levant* (st.), Havre
Zephyr (st.), Londen
Lord Raglan (st.), Newc.
Osborne (st.), Leith
Queen (st.), Dundee
Castle Eden, Hunter, Brouwershaven
Cito, Tobiassen, Haugesund
Ceres, Olsen, Holmerstrand
Royal Union, Gibbs, Newcastle
Hawk (st.), Hull
Anna (st.), Bergen
Borgithe, Petterson, Brouwershaven
Vertrokken.
16 *Salatiga,* Kettler, Brouwershaven

Brielle (N.N.O.) *Aang.*
16 maart *Leo* (st.), Londen
Colletis (st.), Goole
Vertrokken.
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken

Texel (N.O.) *Aangek.*
14 mrt. *Nordstern,* Tobiassen, Frederikstad
Weranda, Jensen, Krageroe
Enigheden, Jacobsen, Drammen
15 *Mindet,* Arvesen, d.°
Alfen, Knudsen, d.°
Achilles, Wulsberg, d.°
Alphen, Straauwaldsen, d.°
Vertrokken
15 *Young Marquis,* Furzman, Ancona
Nora (st.), Londen
Islander, Hignander, Newcastle
Swanland (st.), Hull
Margaretha, de Vries, d.°

Vlie *Aangekomen*
13 mrt. *Earl of Auckland* (s), Londen
14 *Concordia,* Hendriksen, Oudsoen
Coallier, Lorentsen, Holmstrand
Vertrokken.
13 *Ivanhoe* (st.), Leith
14 *Vriendschap,* Visser, Dantzig
Venus, Visser, avontuur

Vlissingen *Vertr.*
12 maart *Trial,* Giton, (v. Antwerpen) Spanje

—o o—

Buitenl. HAVENS.

Melbourne *Aangek.*
20 jan. *Sophia Kon. der Ned.,* Klein, Rotterdam

Yokohama *Aangek.*
11 jan. *Petronella Cath.,* v. d. Veen, Amsterdam

Manilla *Vertr.*
17 jan. *Monarchy,* Falmouth

Shanghae *Vertr.*
25 jan. *Argonaut,* Draijer, Foo-choo-foo

St. Helena *Aangek.*
30 jan. *Bulgersteyn,* Geerling, Padang (vertr. n. Rotterdam)
7 febr. *Duke of Newcastle,* M'Kenzie, Batavia (vertr. 10 n. Amst.)
9 *Willemina & Clara,* Abrahamsz, dito (vertr. 10 n. Amst.)
Vertrokken.
7 *Kiandra,* de Veer, Amst.
Gepasseerd.
13 *Nijverheid,* Schaap, Java n. Nederland
Mary & Hillegonda, Walters, dito n. dito

Triëst *Vertrokken*
9 mrt. *Catharina,* Bakker, Amsterdam

Malta *Aangekomen*
13 maart *Willem III* (st.), Amsterdam n. Triëst

Marseille *Uitgekl.*
12 mrt. *Anna Maria,* Jager, Falmouth
Maria Anna, Rutters, Antwerpen

Bordeaux *Aangek.*
12 mrt. *Ondine* (st.), Amst.
Vertrokken.
13 *Mathilde Anne,* Angaud, Amsterdam

St. Nazaire *Vertr.*
12 mrt. *Jean Baptiste Marie,* Moyon, Harlingen

Portmadoc *Vertr.*
14 maart *Ann Davies,* Davies, Rotterdam

Bij **Lezard** *Aangek.*
13 mrt. *Jacoba Cornelia,* Batavia n. Amsterdam

Plymouth *Binneng.*
14 mrt. *Helena Florentina,* Rosenbeek, Licata n. Kopenhagen

Dartmouth *Aang.*
15 mrt *Anna Paulowna* (st.), v. Wijk, Cadix n. Amst. of Valencia n. Hull (heeft kolen ingenomen en de reis voortgezet)

Poole *Aangekomen*
14 maart *de Tijd,* Bakker, Groningen

Bij **Wight** *Aangek.*
14 mrt. *Cortgene,* Schey, Java n. Rotterdam

Bij **Hastings** *Aangek.*
14 mrt. *Stad Leyden,* v. d. Poll, Amst. n. Batavia

Bij **Douvres** *Aangek.*
14 mrt. *Vertrouwen,* de Ruiter, Middelburg n. M.-Video en B.-Ayres

Londen *Aangekomen*
15 maart *Agatha Ebelina,* Hoekstra, Groningen
Leentje Dost, Rasker, dito
Barteld Herman, Rasker, dito
Wierdina Hendrika, Meezenbroek, dito
Cathalina van Calcar, Meijer, dito
In lading.
Thomas Rising, Bullard, Amsterdam
Swallow, Calvert, dito
Jansjen, Meijer, Koningsb.
Uitgeklaard.
15 *Confidence,* Turgoose, Amsterdam

Colchester *Aangek.*
14 maart *Twee Gezusters,* Bakker, Groningen

Yarmouth *Aangek.*
13 maart *Whim,* King, Alkmaar

Hull *Aangekomen*
14 mrt. *Min. Thorbecke* (st.), Harlingen

Sunderland *Aangek.*
14 mrt. *Favorite,* Robertson, Amsterdam
Tartar, Heap, N. Diep

Shields *Aangekomen*
14 maart *Drie Gezusters,* de Groot, Harlingen
Nicolaas, Rijf, dito
Boreas, Munneke, dito
Hercules, Koster, dito
Aurora, Smit, dito
Eendragt, Doornbos, dito
Walcheren, v. d. Borden, Middelburg
Voorwaarts, Vink, Vlaardingen
Thomas Gales, Dove, Nieuwe Diep
Caesar, Sedgebear, dito
Bill Point, Dennison, dito
Alma, Bowbyes, Zierikzee
Elizabeth & Ann, Strong, Rotterdam
Aaltje, Koning, Delfijl
Ida, Wolkammer, dito
Alberdina, Wolkammer, dito
Hillichina, Wolkammer, dito
Affiance, Thompson, Amsterdam

Leith *Aangekomen*
15 mrt. *Ivanhoe* (st.). Amst.

Newcastle *Aangek.*
13 maart *Twee Gezusters,* Bemolt, Rotterdam
In lading.
13 *Grietina,* Sprik, Cadix

Antwerpen *Vertr.*
15 maart *Meeden,* Mantjes, Cadix
Anna Maria, Bakker, Bergen

Gent *Vertrokken*
13 mrt. *Aikea,* Dijk, avontuur

Cuxhaven *Aangek.*
14 mrt. *Elve* (st.), Rotterdam
Vertrokken.
15 *Havana Packet,* de Boer, Amsterdam

Bremerhaven *Aang.*
14 mrt. *Grietje Huisman,* Dijkstra, Groningen
Vertrokken.
14 *Annechina Henriëtte,* v. d. Meulen, Newcastle

Leer *Aangekomen*
10 maart *Cath. Groenewold,* Velvis, Groningen

—o-o—

Leeuwarden 15 mrt. In den vroegen morgen van den 9 dezer is op de buitengronden bij Wierum (Westdongeradeel) gestrand, de Eng. brik *Margaret,* kapit. Jones, van Sunderland met steenkolen naar Geestemunde bestemd. De equipage, behalve den kapitein, uit 5 man bestaande, is gered. Het schip is zoodanig beschadigd, dat het geen zee meer kan bouwen en zal met de lading publiek worden verkocht. De tuigage is te Wierum aan wal gebragt.

Antwerpen 15 maart. Het schip *César,* kapit. van de Steene, van Santos naar Hamburg, den 12 februarij lek te Douvres binnengeloopen, zal binnen weinige dagen herwaarts opgesleept worden.

Holyhead 14 maart. De Ned. schoener *Iris,* kapt. Roucour, van Belfast naar Llanelly, lek hier binnengeloopen, heeft gelost en is heden morgen in het dok gehaald,

Malta 10 maart. De brik *Diligentia,* kapit. Ruyl, van Enos naar Antwerpen, den 3 dezer hier binnengeloopen (bev. gemeld), had overgeworpen lading.

St. Helena 13 febr. Het schip *Nova Zembla,* k. Mammes, van Patjitan naar Amsterdam, den 28 januarij hier aangekomen, had eenige lekkage

Kaapstad 4 febr. Het schip *Alfred the Great,* kapit. Loutit, van Batavia naar Amsterdam, is den 19 jan. in Simonsbaai binnengeloopen, hebbende lekkage en overgeslagen lading; had den 31 december in een hevigen storm een gedeelte der lading over boord moeten werpen.

Simonsbaai 30 jan. Het schip *Jan Hendrik,* k. Lelyvelt, van Batavia naar Amsterdam, is lek hier binnengeloopen.

Penang 9 febr. Het Ned. barkschip *Gebroeders Houtman,* kapitein Withof, van Rangoon op hier en Singapore bestemd, heeft den 4 dezer bij het verlaten van deze haven, met een loods aan boord, op eene zandbank gestooten, is lek geworden en moet de lading lossen, zullende vervolgens geïnspecteerd worden om te bepalen hoe groot de bekomene schade is.

—o-o—

Gepraaid:

Door kapit. Torrance, van Batavia te Brouwershaven binnen:

6 jan., op 31° 38′ ZB. en 34° 40′ OL., Eng. schip *Prince Alfred,* van Foo-choo-foo naar Londen.

30 jan., op 90° ZB. en 14° 33′ WL., Eng. schip *Ocean Home,* van Manilla n. Cork.

19 febr., op 16° 26′ NB. en 35° 18′ WL., Eng. schip *Alexandra,* van Calcutta n. Liverpool.

23 febr., op 27° 40′ NB. en 34° 42′ WL., Eng. schip *Felicia,* van Callao naar Gibraltar.

12 maart, bij het eiland Wight, Ned. schip *Zeemanshoop,* kapit. Reiniersen, van Java naar Amsterdam.

—o-o—

Rotterdam *Uitgekl.*
15 mrt. *Delft,* v. Geelkerken, Batavia
Virginie, Stehr, Curaçao
Arnold Böninger, Steenken, New-York
Union, Schutte, Boston
John & Isabelia, Younger, Newcastle
Asia, Dyble, dito
Fury, Dennis, dito
Bona Fide, Ford, dito
Freya, Mayor, Hamburg

Amsterdam *Vertr.*
15 maart *Baltimore,* Brakke, Soerabaija
Reyna, de Jonge, Napels

—o-o—

RIVIERBERIGT.

Rotterdam. Hoog water 17 maart: 1ste getijde 6 ure 6 min.; 2de getijde 6 ure 30 min.

Arnhem. Waterhoogte 16 maart 1.91 el (gev. 10 d.)

Keulen. Rijnhoogte 16 maart 8 voet 3 d. Rijnl. (gevallen 4 d)

Dusseldorp. Aangekomen 15 maart: B. Brinkamp van Rotterdam met 1372 c.

—o-o—

Vertr. Passagiers.

Van **Brouwershaven:** Naar Batavia, per *Catharina Wilhelmina,* kapit. de Boer: de heer van Neck en mevrouw Schluter.

—o o—

CARGALIJSTEN.

Rotterdam.

JAVA, Noach, Ulrich. — 56 b. Katoen, 3388 st. Runderhuiden, 467 coll. Gutta Percha, 3 kr. Gom Elastiek, NHM.; 1920 kr. Suiker, 790 p. Tabak, Besier en Jonkheym; 189 p. Tabak, A. C Fraser en Co.; 848 kr. Suiker. 433 coll. Gutta Percha, 400 bl. Tin, 2 ktjs. Diversen, 't Hoen, Hudig en Co.; 6 k. Koopm., Ellerman; 1000 Koehuiden, Kreglinger en Co.; 490 kr. Suiker, 1116 boss. Bindr., Order.

Amsterdam.

GALATZ, Louise Bachmann, Voss. — 1 lading Rogge, Eltzbacher en Co.

Mat. Koe- 15/20 kil. 19¼ c., dito Urug. Koe- 15/20 kil. 20¼ c.; dito dito Ossen- 20/25 kil. 25 c. **Petroleum** zeer stil doch vast in prijs gehouden; loco licht gele fr. 68¼ a 69, half wit fr. 69 a 69¼, wit fr. 69¼ a 70.

Havre 13 Maart.

Katoen. De markt is stil; tot 5 ure werden naauwelijks 540 b. verk., voor ord. Chin. per April werd betaald fr. 122¼. **Koffij.** Rio ongew. fr. 78 entr. **Suiker.** Antilles n.° 4 fr. 48¼. **Huiden.** M.-V. gedr. Ossen- fr. 97 a 97¼, R.-Gr. dr. gez. Koe- fr. 46, Valparaiso gez. O. en K. fr. 47. **Haar.** R.-G. fr. 116¼. **Potasch.** 1a Amerik. fr. 39. **Talk.** La Plata fr. 50¼. **Koper.** Chili fr. 208¼.

14 Maart.

Katoen stil, prijzen onveranderd; verkoopen tot 12¼ ure 600 b. **Suiker** en **Koffij** vast.

Shanghae 25 Januarij.

Thee. Zwarte met weinig handel; de toevoeren namen af, daar de geheele oogst bijna aangevoerd is; de verkoopen bedragen 36 chops, en de voorraad 14 chops. Men noteert: Oopack tls. 23 a 26¼, Ningchow tls. 20 a 24¼, Oonams tls. 17¼ a 22, Hohows tls. 16 a 20. Groene stil; houders willen niet tot verlaagde prijzen loslaten. De verschepingen bedroegen 13,460/2 k., en de voorraad 44,863/2 k. Men noteert: Young Hyson tls. 17 a 48, Hyson tls. 22 a 65, Twankay tls. 11 a 24, Imperial tls. 22 a 46, Gunpowder tls. 26 a 62. **Zijde** stil, doch prijzen vast; Tsatlee n.° 4 tls. 425 a 435, dito n.° 5 tls. 405 a 420, Tayssam sup. tls. 415 a 440, dito inf. tls. 375 a 400, Yuenfi en Haisins sup. tls. 415 a 435, inf. tls. 385 a 410. **Katoen** met minder handel, tot hooger prijzen; fair Staple tls. 17 a 18.

INVOER-ARTIKELEN. **Manufacturen.** De markt is vast en er ging meer om tot hoogere prijzen. Shirtings, ruwe 7 ℔ tls. 3.1.5 a 3.4, 8¼ ℔ tls. 4.1.5 a 4.2.5, 9 ℔ tls. 4.4, 10 ℔ tls. 4.7.5; gebl. dito 56 dr. tls. 3.1.5 a 3.4.5, 58 dr. tls. 3.6, 60 dr. tls. 3.7.5, 64 dr. tls. 3.9 a 4.1, 66 dr. tls. 4.2 a 3.2.5, 72 dr. tls. 4.4 a 4.5; T.Cloth 6 ℔ tls. 2 a 2.1, 7 ℔ tls. 2.3 a 2.4.5, 7¼ ℔ tls. 3; Camlets S tls. 17.5, SS tls. 16.5 a 17, SSS tls. 14.5; BBB tls. 19, BB tls. 18. **Metalen.** IJzer. vast. Nagel- tls. 2.3 a 2.5, Staaf- tls. 2.4 a 2.6, Plaat- tls. 2.4 a 2.7, Band- tls. 2.4 a 2.6.5. Lood tls. 4.5 a 4.8. Tin. Malacca tls. 20 a 20.5. **Vensterglas** tls. 2.5 a 2.7.5. **Rijst** onveranderd, Siam Cargo tls. 1.7 a 1.8, witte tls. 2.1 a 2.2. **Vrachten** naar Engeland £ 2.— a 2.10/. **Wissel** dalende. Bank 6/8 a 6/6¼, part. Pap. weinig aangeboden.

Foo-Chow-Foo 31 Januarij.

Thee. In de afgeloopene 14 dagen was er in den handel slechts weinig verandering te bespeuren. Eenige kleine partijtjes werden wel iets lager afgedaan, in het algemeen echter blijven houders op vorige prijzen staan. De omzettingen bedroegen 5600 k. Congo, 1625/2 k. Oolong en 2000 k. Scented. Daar er niets meer aangevoerd wordt, vermindert de voorraad belangrijk; dezelve bestaat uit 9600 k. Congo, 200 k. Souchon, 7650/2 k. Oolong, 750 k. Pecco en 4500 k. Scented. Naar Londen verscheept 1 millioen ℔, Sydney 250 millioen ℔ en Melbourne 300 millioen ℔. **Vrachten** naar Londen £ 2. **Wissel** op Londen 6 m. z. Bank 4/9¼ a 4/9½.

Manilla 21 Januarij.

Tabak. 8000 qql., hetzelfde assortiment hetwelk op 23 Dec. werd geveild, werden op nieuw op 29 dezer aangeboden. **Sigaren.** Van de 16,455 mille, den 18 dezer geveild, werden slechts 360 mille verkocht. **Suiker** 3 a 4000 pic. courant gekleid werden uit de 2de hand a $ 4.50 geplaatst; kleine partijtjes ongekleid bragten 3 a $ 3.12¼ op. **Hennep.** Er werden 4142 b. aangebragt die $ 4.81¼ bedongen. Men houdt nu op $ 5, waartoe geen koopers zijn. **Koffij.** Kleine partijtjes van den nieuwen oogst bragten voor Frankrijk $ 13.25 a 13.50 op. **Indigo** zonder handel; er kwamen 725 qql. ter markt en de voorraad beloopt nu 2150 qql., waarvoor men $ 50 a 70 vraagt. **Sapanhout** regte stokken nom. $ 1.75. **Rijst.** Pangasinan $ 2.75.

INVOER-ARTIKELEN. In Katoenen **Manufacturen** was goeden handel en de vraag houdt aan; gebl. Shirtings bedongen $ 5 a 6.37¼ voor middel kwal. en ongebl. 6 ℔ a $ 4.75. **Vrachten.** Er ging niets om naar Europa of Amerika, maar in China vonden bevrachtingen plaats, om alhier te laden, met bestemming naar Engeland en New-York. Men noteert naar Eng. nom. £ 2 a 2.10 voor Suiker en £ 3 a 4 voor Hennep. **Wissel** op Londen 4/4.

Verkooping van Huizen en Erven,

in het Notarishuis te Rotterdam,

Donderdag 16 Maart:

Een Pand enz., w/z. 1ste Lombardstraat, 8/150 en 151; . . . . . . trekg.	*f* 9350.
Een Huis enz., 2de Lombardstr., 8/210;	2150.
Een Huis enz., als voren, 8/229;	2200.
Niet afgeslagen	
Een Pand enz., Goudschenweg, 13/553; daarboven *f* 950, verkocht.	9100.
Een Huis enz., Lange Warande, 13/547;	4200.
Een Huis enz., als voren, 13/548;	4100.
Een Huis enz., als voren, 13/549;	4200.
Een Huis enz., als voren, 13/550;	4200.
Een Huis enz., als voren, 13/551;	4200.
Een Huis enz., als voren, 13/552;	4250.
Gecombin. om *f* 25,180 verkocht.	
Een Pand met Erf en Grond, Slakade, 13/146, 147 en 148;	9000.
Niet afgeslagen.	
Twee Huizen enz., aan de Karnemelkshaven, 13/1010 en 13/1011;	1725.
Twee Huizen enz., Linker-Rottekade, 13/1011¹ en 13/1012;	2400.
Gecombineerd om *f* 5025 verkocht.	

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:

G. J. E. DE VOOGT,
van *Wageningen*,
en
J. T. SCHAAY.

Rotterdam
16 Maart 1865.

Voorspoedig doch ontijdig bevallen van eene DOCHTER *A. E. C. SMALT*, SANDERSON.
15 Maart 1865.

Heden overleed onze geliefde Zuster en Behuwdzuster HENDRIKA ADRIANA KOLFF, in den ouderdom van 48 jaren.

G. C. M. KOLFF.
A. H. KOLFF,
KOLFF.
J. H. VAN 'T HOFF,
A. J. VAN 'T HOFF,
KOLFF.
A. C. KOLFF.
A. L. KOLFF,
HEERMA VAN VOSS.

Middelharnis
14 Maart 1865.

Eenige en algemeene kennisgeving.

Op uitdrukkelijk verlangen van de Overledene zullen geene uiterlijke teekenen van rouw gedragen worden.

De Familiebetrekkingen van wijlen Mevrouw de Weduwe BLOK, geboren VAN OOSTERHOUT, betuigen bij deze welmeenend dank voor de vele en hartelijke blijken van deelneming, bij gelegenheid van haar overlijden ondervonden.

HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
VAN
Fraaije Kunsten en Wetenschappen.
Afdeeling Rotterdam.

Laatste Leesvergadering,

op DINGSDAG 21 MAART 1865, des avonds ten half 8 ure precies, in het Gebouw der Maatschappij *tot Nut van 't Algemeen*, in den Oppert alhier.

Spreker vóór en na de Pauze: Dr. **N. BEETS.**

Namens het Bestuur,
Mr. L. G. GREEVE,
Lid en Secretaris.

ROTTERDAMSCH-ENGELSCH

Vrouwen-Hulpgenootschap

voor In- en Uitwendige Zending.

Op ZONDAG 19 MAART zullen D. V. TWEE LEERREDENEN ten behoeve van genoemd Hulpgenootschap gehouden worden in de *Engelsche Presbyteriaansche Kerk*, des morgens te **10** ure in het Engelsch door den Wel Eerw. Heer **S. DAVIES**, en des avonds te **6½** ure in het Hollandsch door den Wel Eerw. Heer **D. H. E. FAURE.**

Des avonds tot ½ over 6 uur zullen voor de aan dit Hulpgenootschap contribuërende Leden plaatsen gereserveerd worden, op vertoon van hunne laatste Quitantie.

GECOMMITTEERDEN der **Nederduitsche Hervormde Gemeente** te *Rotterdam*, geven bij deze aan belanghebbenden kennis, dat, overeenkomstig Art. 5 van het Plan der **Vier pcts. Geldleening** en Art. 6 der **Drie pcts. Geldleening**, tot goedmaking van de kosten van Aanbouw der Nieuwe Zuider Kerk, op HEDEN de hierna volgende **Schuldbekentenissen** zijn

UITGELOOT,

als: van de 4 pcts Leening N.° 18 en 72 en van de 3 pcts. Leening N.° 6, 73, 83, 104, 114 en 137, om, wat eerstgemelden betreft, met 15 September en laatstgemelden met primo October dezes jaars aan het Kerkenkantoor, tegen intrekking der Schuldbekentenissen en daarbij behoorende Coupons, in gereed geld te worden afgelost.

Gecommitteerden voornoemd,
Rotterdam Namens dezelven,
den 15 Maart 1865. J. C. LEDEBOER.

Bidstond voor Israël,

WOENSDAG 22 MAART, des avonds te **8** ure, in de *Engelsche Presbyteriaansche Kerk*. Voorganger de Wel Eerw. Zeer Geleerden Heer **H. J. R. G. THEESING.**

Kolonie Suriname.

Aan het **Departement der Onbeheerde Boedels** zijn gedevolveerd de onderstaande **Boedels**, als:

Van ISAK JACQUES DE MESQUITA, den 6 Januarij 1865; ERNST FRIEDERICH AUGUST ROSZBERGER, Echtgenoot van J. J. NEIDLINGER, gewezen Gezagvoerder van het Nederlandsch Schip *Suriname Packet*, den 16 dito, en LUDWIG FRIEDERICH THEODOR SCHMIDT, zich teekenende L. SCHMIDT, Weduwenaar van CAROLINA LOUISA WILHELMINA O'FERRALL, den 22 dito.

En worden mitsdien bij deze alle Crediteuren en Debiteuren derzelven opgeroepen, om, vóór of op den 1sten December 1865, aan het Departement voornoemd, van hunne Pretentien aanteekening te doen en hunne Verschuldigden aan te zuiveren, op poene van verstoken te zijn van alle regt en actie tegen de voornoemde Boedels.

Paramaribo De Curator,
den 4 Februarij 1865. DE JONG.

SASMEESTER.

SOLLICITANTEN naar de Betrekking van **SASMEESTER** aan de **nieuwe Schutsluis** te *Middelharnis*, kunnen alsnog hunne Sollicitatien, mits *franco*, inzenden vóór den 1 April a. s., bij den Heer Burgemeester dier gemeente. Aan de Betrekking van Sasmeester is verbonden eene belooning van *f* **400.**— per jaar, benevens vrije Woning, en voor Kost, Inwoning enz. van een **Ongehuwde KNECHT**, zal hij jaarlijks genieten eene som van *f* 169, — zullende de benoeming van den Knecht en diens belooning door den Gemeenteraad geschieden.

De Burgemeester,
(get.) D. VAN WEEL Az.

Voor een **ongehuwd Heer** wordt GEVRAAGD, tegen Augustus of November,

een BOVENHUIS,

voorzien van **alle Gemakken**, op eene der Havens of Straten der Buitenstad van de stad Rotterdam. Huurprijs *f* **500** of *f* **600.**

Adres den Mr. Timmerman WEELDENBURG, Delftschevaart, onder letter X.

ROTTERDAM—BERGEN,
via HULL.

Het Stoomschip ***ANNA***, Kapit. J. B. ALTONA, zal van hier naar BERGEN (*via Hull*) vertrekken **Woensdag 22 Maart**, des morgens vroeg.

Adres bij de Agenten *D. BURGER & ZOON.*

Openbare Vrijwillige Verkooping.

De Notaris *JOHANNES HOGERSDIJK*, te Rotterdam, zal op Woensdag den 29 Maart 1865, 's namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, Veilen en Verkoopen:

N.° 1. Een Stuk **LAND**, met de **gedeelten Water** daarbij behoorende, gelegen onmiddellijk achter den Tuin behoorende aan de Erven LEVY SAMUELS, wijk 15, n.° 16, aan de westzijde van de Waschbleeklaan te Rotterdam, strekkende van halver Sloot achter den Tuin westwaarts op tot halver Sloot aan den Nieuwen Westersingel, Kadaster sectie B, n.° 4349, groot **10** Roeden **43** Ellen. Grondlasten over 1865 *f* 1.27.

N.° 2. Een Stuk **LAND**, met de **gedeelten Water** daarbij behoorende, gelegen onmiddellijk achter den Tuin behoorende aan de gemeente Rotterdam, wijk 15, numero 10, aan de westzijde van de Waschbleeklaan te Rotterdam, strekkende als het voorgaande Perceel, Kadaster sectie B, n.° 4344, groot **9** Roeden **38** Ellen.

Grondlasten *f* 1.15.

N.° 3. Een Stuk **LAND**, met de **gedeelten Water** daarbij behoorende, gelegen onmiddellijk achter den Tuin behoorende aan den Heer L. T. ROEMAAT, wijk 15, n.° 9, aan de westzijde van de Waschbleeklaan, strekkende als voren; Kadaster sectie B, n.° 4343, groot **9** Roeden **36** Ellen.

Grondlasten *f* 1.14.

N.° 4. Een Stuk **LAND**, met de **gedeelten Water** daarbij behoorende, gelegen onmiddellijk achter den Tuin behoorende aan de gemeente Rotterdam, wijk 15, n.° 8, aan de westzijde van de Waschbleeklaan te Rotterdam, strekkende als voren; Kadaster sectie B, n.° 4342, groot **14** Roeden **92** Ellen.

Grondlasten *f* 1.83⁵.

De Perceelen 2, 3 en 4 zullen ook in combinatien worden Afgeslagen.

Al de Perceelen zijn te aanvaarden bij de betaling der Kooppenningen, op den 1 Mei 1865.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris, aan de Korte Hoogstraat, wijk 5, n.° 310, te Rotterdam.

De Notarissen *L. D. J. REESER*, te Maassluis, en *J. W. VAN DEN BERGH*, te 's Gravenhage, zullen, in het Logement de Moriaan, te *Maassluis*, op Vrijdag den 7 April 1865, in **43** Perceelen, Veilen, en op Vrijdag den 21sten daaraanvolgende, beide dagen des voormiddags ten 10 ure, na verschillende combinatiën, aldaar Verkoopen:

Eene BOUWMANSWONING

en ruim **145** Bunders **WEI-, HOOI-, BOUW-, GRIEND-, BIES-** en **RIETLAND** en **SLIKKEN**, alles liggende in de gemeente *Rozenburg*, arrondissement Rotterdam, als:

A. Eene kapitale **Bouwmanswoning** en ruim **26** Bunders best **Bouw-** en **Weiland**, in het Volgerland;

B. De omkade **Nieuwe Polder**, bevattende ruim **55** Bunders uitmuntend **Wei-** en **Hooiland;**

C. Verscheidene Perceelen **Buitengorzen**, zijnde: Wei-, Hooi-, Griend-, Riet- en Biesland en Slikken, te zamen groot ruim **47** Bunders, liggende langs de Nieuwe Maas en het Scheur;

en D. Vier Partijen best **Wei-** en **Hooiland**, groot **17** Bunders, in de Lange-Plaat.

Verhuurd: de Woning tot 1 Mei 1866, de Landen tot Kersmis 1865.

Alles breeder bij Billetten en Katalogussen omschreven.

Betaling van den Koopprijs 1 Augustus 1865.

Katalogussen, inhoudende de Kaarten, zijn, op *franco* aanvrage en tegen betaling van 25 Cents per stuk, alsmede nadere inlichting of inzage der Koopvoorwaarden, te bekomen bij genoemde Notarissen REESER en VAN DEN BERGH.

DE COMMANDIET-KAS.
Commanditaire Vennootschap, opgerigt te Rotterdam,

bij Notariële Akte, in dato 1 October 1861.

met een Waarborg-Kapitaal in Aandeelen van *f* **5000**, waarvan *f* **465,000** is ingeschreven.

Neemt Gelden a Deposito.			Bezorgt op de Stad het Incasso.	
Op 8 dagen	opvraagbaar a 3 % Rente 's jaars.		Voor beneden *f* 25,000 a ⅛ % prov. 's jaars.	
» Een Maand	na uitgifte » 4 % » »		Van *f* 25,000 tot » 100,000 » 1 ‰ » »	
» Drie Maanden	idem » 4½ % » »		» » 100,000 » » 200,000 » ¾ ‰ » »	
» Zes Maanden	opvraagbaar » 4½ % » »		» » 200,000 » hooger » ½ ‰ » »	
» Een jaar	na uitgifte » 5 % » »			

Voor Binnenlandsche Wissels wordt volgens een billijk tarief plaatsverlies in rekening gebragt.

De Directeuren,
KANTOOR: Wijnstraat, 2—23. C. VAN GEETRUIJEN.
V. VAN GEETRUIJEN.

PIANOS MECANIQUES,

van 1200 francs af.

DEBAIN ®, **uitvinder.**

Parijs, Place La Fayette 24 en 26.

Met deze Pianos kan ieder liefhebber, op het eerste gezigt, in de perfectie alle soort muziek uitvoeren

PIANOS van 750 francs af.
HARMONIUMS van 150 francs af.

Stoombootvaart
TUSSCHEN
ROTTERDAM en HULL.
Voor Passagiers en Goederen.

De Stoomboot **HAWK**, Kapitein R. DUNIPACE, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL **aanstaanden Zaturdag.**

Adres bij *J. B. CROL & Co.*

Verandering van Dienstregeling
DER
STOOMBOOTDIENST TELEGRAAF
van af den 16 Maart 1865.

Van ROTTERDAM.					Van ANTWERPEN.			
Maart. 20	Maandag	's nachts van 19 op 20	12.—	**Maart.** 18	Zaturdag	's morgens	3.—
22	Woensdag	's morgens	2.30	19	Dingsdag	»	5.—
24	Vrijdag	»	5.30	23	Donderdag	»	8.30
27	Maandag	»	8.15	25	Zaturdag	»	10.—
29	Woensdag	»	9.30	28	Dingsdag	's middags	12.—
31	Vrijdag	»	11.—	30	Donderdag	's morg. v. 29 op 30	2.—

Op de geregelde aankomst der correspondérende Treinen van de Hollandsche en Rhijn-Spoorwegen wordt gewacht. Bij de aankomst van deze Treinen is een Geëmployeerde van de dienst aan het Station tegenwoordig. Informatien te ROTTERDAM, bij **VERWEY & Co.**

ROTTERDAM-BORDEAUX.

Het Stoomschip BORDEAUX, Kapit. *Schultz*,
vertrekt van ROTTERDAM ***Zaturdag 18 Maart.***
Adres bij SMITH & Co., te Rotterdam.

ROTTERDAM-GLASGOW,
via Grangemouth.
In directe verbinding met geheel Noordelijk Schotland.

Het Stoomschip LOUISE, Kapit. P. J. v. D. GRIENT,
zal van hier naar GRANGEMOUTH vertrekken
WOENSDAG 22 MAART, des morgens vroeg.
Adres bij de Agenten D. BURGER & ZOON.

TYNE STEAM SHIPPING COMPANY.
Geregelde Dienst
TUSSCHEN
ROTTERDAM en NEWCASTLE,
voor PASSAGIERS, GOEDEREN en VEE.
Het Stoomschip LORD RAGLAN, Kapit. J. H. THOMPSON,

zal van hier naar NEWCASTLE vertrekken
ZATURDAG 18 MAART.
PASSAGE: 1ste Kajuit £ — 15/—, Voorkajuit £ — 7/6. DEKPASSAGE: 5/—.
RETOURKAARTEN 1½ VRACHT.
Ligplaats: **Willemskade.** Adres bij **D. BURGER & ZOON.**

Rotterdamsche Schouwburg.

VRIJDAG 17 MAART 1865
is het Bespreek-Bureau gesloten.

ZATURDAG 18 MAART 1865:

LOHENGRIN, Romantische Oper in 3 Acten, Musik von WAGNER.

Aanvang ten 7½ ure.

Na afloop dezer Voorstelling vertrekt er des avonds ten **11½** ure een **Extra-Trein** naar ***Schiedam, Delft*** en ***'s Gravenhage.***

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amst.: 7.25, 10.25, 1.50, 3.50, 7.40.
» » alleen n. 's Hage: 12.40, 8.45, 10.2.
» » n. Schiedam op de werkd.: 12.— 's midd.
» Amst. n. Rott.: 8.30, 11.20, 2.40, 4.30, 7.30.
» 's Hage » » 7.5, 8.30, 10.32, 1.22, 4.2, 6.37, 7.50, 9.36.
Aank. te Rott.: 7.45, 9.15, 11.20, 2.10, 4.55, 7.25, 8.35, 10.25.

Vertrek van **Rijnspoorweg.**

Rott.: 6.45, 8.50, 12.3, 2.55, 5.55, 7.55.
Amst.: 7.20, 9.25, 12.20, 3.5, 4.25 (werkd.), 6.35, 8.10.
Arnhem n. Utrecht: 6.25, 8.50, 12.10, 12.45 (werkd.), 5.55.
Utrecht n. Rotterd.: 6.—, 8.35, 10.40, 1.50, 3.58, 5.35 (werkd.), 7.15, 9.5.
Gouda n. » 7.25, 9.26, 11.25, 2.—, 4.35, 6.39 (werkd.), 8.42, 9.39.
Aank. te » 8.30, 10.—, 12.07, 2.25, 5.—, 7.10 (werkd.), 9.25, 10.05.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rotterdam n. Antwerpen: 5.15 's morgens, 12.15 's midd., 5.15, 's avonds.
» Breda: 6.30, 10.15, 2.25, 6.50.
» Antwerpen n. Rotterdam: 7.35, 10.25, 4.05 (1ste kl.)
» » Moerdijk en Breda: 3.— des nam.
Aankomst te Rotterdam: 11.55, 2.45, 7.45.

Centraal-Spoorweg.

Van Utrecht naar Zwolle 8.50, 1.55, 8.05.
Van Zwolle naar Utrecht 7.—, 12.20, 4.25.

Staatsspoorwegen.

Van Tilburg n. Bergen-op-Zoom 5.45, 9.30, 1.40, 6.—, 8.—
» Bergen-op-Zoom n. Tilburg 7.—, 10.20, 2.40, 7.40.
» Arnhem n. Zutphen 8.50, 1.—, 6.10, 9.45.
» Zutphen n. Arnhem 7.7, 10.52, 3.40, 8.—.
» Leeuwarden n. Harlingen 6.30, 11.15, 2.—, 4.45, 9.—.
» Harlingen n. Leeuwarden 8.15, 12.15, 3.30, 6.15, 10.—.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
van VRIJDAG 17 MAART 1865, No. 65.

GEMEENTERAAD VAN ROTTERDAM.

Zitting van Donderdag 16 Maart.

Deze onder het voorzitterschap van den heer Burgemeester gehouden openbare vergadering werd door 33 leden bijgewoond.

De *Voorzitter* opende de zitting met het brengen van een woord van dank, voor de wijze waarop de Vergadering hem heden morgen hare belangstelling heeft doen blijken, bij gelegenheid dat hij op heden twintig jaren de betrekking van Burgemeester heeft bekleed. Nimmer zou hij de woorden vergeten, door den heer F. van Vollenhoven dezen morgen tot hem gerigt. Hij was overtuigd steeds zijne beste krachten te hebben aangewend tot bevordering van de belangen der gemeente. Gaarne erkende hij veel te danken te hebben aan de medewerking van den Raad, welke hij steeds op zijne pogingen mogt ondervinden; niet minder had hij te danken aan de sympathie zijner medeburgers, en zulks alles te zamen had hem gesterkt om gedurende twintig jaren de betrekking te blijven bekleeden. Hij wenschte dat de goede God hem krachten zoude schenken om nog eenigen tijd voort te gaan met de vervulling dier betrekking en beval zich daartoe in de toegenegenheid en ondersteuning der Vergadering aan, om daardoor de taak te vergemakkelijken. Hij besloot zijne woorden met den wensch, dat God hem mogt geven, voortdurend de gemeente in welvaart en voorspoed te zien toenemen. (*Toejuiching.*)

De notulen der vorige zitting werden daarop gelezen en goedgekeurd.

Vervolgens deelde de *Voorzitter* mede, dat de volgende stukken waren ingekomen:

1°, van Gedeputeerde Staten magtiging om te onderhandelen over de herziening van het beurtverdrag tusschen Rotterdam en Bergen-op-Zoom en de goedkeuring op het Raadsbesluit tot het overnemen eener sloot van den heer *D. van Ameyde van Duym.* — Voor kennisgeving aangenomen.

2°, eene missive van den heer mr. *B. G. F. Oldenkott*, strekkende om aan het Museum Boymans ten geschenke aan te bieden een der laatste werken van *Charles van Beveren*, namens diens weduwe, thans echtgenoote van den heer *Oldenkott.* — Werd besloten dit geschenk in dank aan te nemen.

3°, van Burgemeester en Wethouders de suppletoire kohieren der plaatselijke directe belasting. — Goedgekeurd.

4°, verschillende rekeningen over het afgeloopen jaar, welke tot onderzoek in handen van speciale commissien werden gesteld, te weten: die van het Ziekenhuis aan den Coolsingel, in handen van de heeren *Ledeboer, van Oordt* en *de Critter;* die van regenten van het Leproos- of Proveniershuis, in handen van de heeren *Blankenheym, Sander* en *van der Wens;* die van het burgerlijk Armbestuur, in handen van de heeren *Reuchlin, Rueb* en *Plate*, en die van de Vormschool en de Plaatselijke Schoolcommissie, in handen der commissie van finantien.

5°, van het Israëlitisch Armbestuur verzoek om magtiging tot het doen van eenige af- en overschrijvingen op de begrooting van dat Armbestuur. — Ingewilligd.

6°, eene uitnoodiging tot bijwoning van het examen der leerlingen van de Burger Zangschool. — Daarvan zal gebruik worden gemaakt voor zoo verre men daartoe in de gelegenheid zal zijn.

7°, van Burgemeester en Wethouders een voorstel om een besluit te nemen nopens het stelsel van verwarming van het Museum Boymans. Geschiedde de verwarming door middel van heetwater-toestellen, dan zouden de kosten van aanleg ƒ12,000 bedragen, terwijl de kosten van daarstelling bij eene verwarming door kagchels ƒ4,000 beloopen zouden. Burgemeester en Wethouders meenden het laatste te moeten aanraden. — Ter visie gelegd.

8°, een voorstel van Burgemeester en Wethouders, strekkende om eene overeenkomst te sluiten met de erven van vrouwe *C. J. Thooft*, geb. *Hubert*, nopens de ophooging der gronden, waarvan in der tijd een gedeelte onteigend is. — Ter visie gelegd, om, op verzoek van eenige leden, in de volgende vergadering te worden behandeld.

9°, van Burgemeester en Wethouders een ontwerp voor de vestiging der Veemarkt op de landen nabij de Hugo de Groot-straat, waarvan de kosten zouden beloopen ƒ134,000, met voorstel om, volgens het advies der commissie voor de plaatselijke werken, daarvan op de begrooting van het loopende jaar te brengen ƒ60,000, benevens ƒ10,000 voor het ophoogen van den grond; op de begrooting van het volgende jaar ƒ62,000, en op die van 1867 de overige ƒ12,000. — Ter visie gelegd.

10°, van de commissie voor het burgerlijk Armbestuur het verslag nopens het armwezen over 1864. — Ter visie gelegd.

11°, een verzoek van den heer *S. H. J. Corsten*, om benoemd te worden tot makelaar in tabak. — Ter visie gelegd.

En 12°, het rapport van de regtskundige commissie, belast met het onderzoek van de aanvraag van den heer *J. van Haaften* om vergoeding van schade, door hem geleden bij het instorten van het Aschhok; de conclusie van het rapport, dat bij monde van den heer *van Stolk* werd uitgebragt, strekte om afwijzend te beschikken op het verzoek zoo als het was liggende.

Na de mededeeling der ingekomen stukken werden benoemd:

tot hulponderwijzer aan eene openbare school voor meer uitgebreid lager onderwijs, de heer *S. W. van der Straal* met 26 stemmen;

tot makelaar in edele metalen, met 23 tegen 6 stemmen de heer *J. de Waal*, zijnde 4 blancobiljetten ingeleverd.

Vervolgens werd beraadslaagd over de *ontwerp-verordening voor de Vormschool tot opleiding van jeugdige onderwijzers.* Deze ontwerp-verordening kon echter niet worden afgehandeld, daar besloten werd verschillende artikelen nog aan te houden, ten einde vooraf het gevoelen der commissie voor de huishoudelijke verordeningen te vernemen over daarop voorgestelde wijzigingen. Die wijzigingen betroffen voornamelijk de volgens het ontwerp te benoemen sub-commissie voor de Vormschool.

Nadat daarop gedurende eenige oogenblikken de werkzaamheden met gesloten deuren waren voortgezet, was aan de orde de discussie over de *ontwerp-voorwaarden voor den verkoop van gronden aan den Oostsingel, de Hugo de Groot-straat enz.* — De heer *van Stolk* vroeg, in verband met de waarde der te verkoopen gronden, of ook iets naders bekend was nopens de verbinding van den Hollandschen spoorweg met den Rijnspoorweg langs de Singels, gelijk in der tijd is geprojecteerd, waarop de *Voorzitter* antwoordde, dat daarvan niets zou komen, en dat, zoo eene verbinding tot stand kwam, deze buitenom zoude geschieden. — De ontwerp-voorwaarden werden daarop bij acclamatie goedgekeurd,

Uit hoofde van het vergevorderd uur werd de zitting hierop gesloten.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Donderdag 16 Maart.

In deze zitting waren aan de orde gesteld de beraadslagingen over de conclusie van het verslag der commissie, over de besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, betrekkelijk de ontzegging van verblijf aan S. E. W. Roorda van Eysinga en J. J. Nosse. Die conclusie strekt: » Om de besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van den 3 september 1864 voor kennisgeving aan te nemen, en van dit verslag een afschrift te zenden aan den Minister van Kolonien.

De heer **Godefroi** zegt, dat het hier geldt eene in sommige opzigten moeijelijke, ja teedere zaak, maar dat hem dit niet zal beletten rondborstig voor zijne meening uit te komen. Hij vangt aan met eene préalable vraag, namelijk welke is het doel en de beteekenis van de mededeeling der besluiten aan de Kamer. Het komt hem voor, dat wat den vorm betreft, hier kan gevraagd worden of, wanneer het Regerings-reglement voorschrijft dat door den Koning aan de Staten-Generaal kennis zal worden gegeven van de genomen besluiten, daartoe kan volstaan eene mededeeling van den Minister van Kolonien, en of zoodanige mededeeling strekken kan ter voldoening aan de artikelen 45 en 47 van het Reg.-reglement. Het is de eerste maal dat dergelijke zaak voorkomt, en daarom acht hij die préalable quaestie van belang, en nu vraagt hij of men die mededeelingen moet beschouwen als een bewijs van goedkeuring of berusting van het opperbestuur in de besluiten van den Gouverneur-Generaal. Afgescheiden daarvan stelt hij voorop, dat z. i. het doel van de mededeeling is: onderwerping van de besluiten van den Gouv.-gen. aan de parlementaire kritiek. Dat is ook het gevoelen van de commissie, en dit strookt ook geheel met artt. 45 en 47 van het Reg.-reglement, hetgeen ook blijkt uit de geschiedenis van het artikel. De bepaling is op aandrang van den heer van Nispen op het einde der discussie in art. 45 gebragt, en wel als een exorbitant regt, en daarom werd de mededeeling aan de Kamer voorgeschreven. Het doel daarvan is dus ongetwijfeld de uitoefening van de meest vrije kritiek over de handeling zelve. Nu tot de zaak overgaande, merkte spr. op, dat de commissie op den voorgrond heeft gesteld, dat het oordeel van de Kamer geheel vrij is, maar de meerderheid, hoezeer dit erkennende, ontkende dit in het tegenwoordig geval, omdat zij begreep dat de Kamer voor alsnog geen definitief oordeel kon uitbrengen. Maar dan had de commissie ook niet moeten concluderen tot aanneming voor kennisgeving, waarin toch berusting gelegen is. Maar aangenomen dat dit geen berusting is, vraagt hij waarom nu de Kamer nog niet zou kunnen oordeelen over deze zaak, want als de Kamer niet kan oordeelen of het belang van orde en rust eene drukpersbeperking noodzakelijk maakte, hoe zal zij dan over de drukperswet zelve oordeelen? Hij bestrijdt de betrekkelijke zinsneden van het verslag, voor zooveel de meerderheid der commissie betreft. De strekking daarvan is, te zeggen: wacht tot dat iemand tegen de besluiten opkomt. Daarmede kan hij zich echter niet vereenigen. Daarin ligt eene algeheele miskenning van het doel der bepaling. Het geldt hier een exorbitant regt, en nu zou de contrôle daarover afhangen van de vraag, of de betrokken personen zich over de toepassing beklagen. Dat kan niet aangaan. Er zijn hier drie wegen: 1°, òf zich onthouden van het nemen van eenig besluit, bij gemis aan voldoende inlichting, en dan die inlichtingen vragen; 2°, òf den maatregel goedkeuren, 3°, of dien afkeuren. Doch de meerderheid der commissie wil de houding doen aannemen om het gebeurde voor alsnog te ignoreren. Daarmede kan hij zich niet vereenigen. Wat het al of niet voldoende der inlichtingen betreft, de minderheid der commissie wilde weten, of de Minister van Kolonien de handeling goed of afkeurde.

De spreker doet zijn oordeel daarvan niet afhangen.

De commissie vroeg ook: waarom afwijking van het gemeene regt en toevlugt genomen tot ontzegging, maar ook die mededeeling is niet noodig, want de commissie is te regt van oordeel, dat de strekking der artikelen gevaarlijk was voor de openbare rust en orde. Daarin ligt dan ook de grondslag van de besluiten van den Gouverneur-Generaal. Die gaan uit van het punt, dat de strekking van de artikelen gevaarlijk is en derhalve ook de personen gevaarlijk waren, maar dan verkeeren wij in afwijking van het gemeene regt, en wordt daarvoor in de plaats gesteld een exorbitant politiek regt. Dat is z. i. de hoofdzaak. En dan is de eerste vraag: was de Gouverneur-Generaal bevoegd de uitzetting te bevelen waar de daden, die gepleegd waren, in de termen van de gewone strafwet vielen. De minderheid der commissie betwijfelt die bevoegdheid. Spr. deelt dat gevoelen niet. In beginsel gelooft hij dat de Gouv.-Gen. volkomen bevoegd was; art. 80 Regering-Reglement derogeert niet aan artt. 45 en 47 en hij acht zelfs de uitzetting mogelijk na of gelijktijdig met de judiciële vervolging. Maar zijn bezwaar is dit, dat hier niet blijkt, dat voor dien buitengewonen maatregel buitengewone redenen bestonden, en hier wijst hij op de consequentien, om uitzetting te bezigen tot een gewoon middel van dwang ter beteugeling van de drukpers in Indië. Hij acht dit op zich zelve reeds hoogst bedenkelijk van wege het precedent dat men stelt; maar bovendien, men heeft hier alleen te doen met dagbladartikelen, welke de Gouv.-Generaal zelf oordeelt, dat vallen onder het bereik van het drukpersreglement, althans de feiten worden bijna in dezelfde bewoordingen van dat reglement gekarakteriseerd, en al de te last leggingen zijn zelfs omschreven en voorzien in de artt. 24, 23, 25 en 22 van dat drukpersreglement. Wil men nu dat reglement ter zijde schuiven, dan moet men op drukpersdelicten de straf van uitzetting stellen. Hij vindt derhalve hier eene ter zijde stelling van het gemeene regt, en dat is de hoogst bedenkelijke zijde van deze zaak. Het reglement op de drukpers dagteekent van 1856. Het is een doode letter gebleven, niettegenstaande er menige aanleiding tot toepassing bestond. Zoo wijst hij b. v. op het beruchte manifest van 1859 van het Bataviaasch Handelsblad. Daarin waren zeer zeker dezelfde strafbare elementen als in deze geïncrimineerde artikelen. Men liet echter dat reglement slapen. Hij laakt die houding van het Indisch bestuur, waarvan toch het gevolg was, dat de Regering zelve het reglement als eene doode letter beschouwde, zoodat er dus volle vrijheid bestond.

En nu op eenmaal als door een panischen schrik gedreven, stelt men eene drukpers-vervolging in maar niet door toepassing van het drukpers-reglement althans wat de strafbepalingen, maar wel wat de qualificatie betreft. Dit begrijpt hij niet na de zoo langdurige toegevendheid ten opzigte van de drukpers. En wat nu Nosse betreft, waarom is deze veroordeeld? Alleen omdat hij niet heeft willen noemen den schrijver van den droom, en daarom werd hij op gelijke lijn met den strafbaren schrijver gesteld. In het gemeene drukpersregt bestaat dat voorschrift ook, maar wel krachtens eene regtsfictie. Hoe is echter daarop een politieke maatregel toe te passen. Van medepligtigheid kan hier geen sprake zijn. Die kan niet opgaan zonder wetenschap van den strafbaren inhoud en zonder opzet, om dien te verspreiden. Dat bewijs is echter niet geleverd. Thans hangt het zwaard van Damocles boven de drukkers en uitgevers in Indië en worden zij in eene zeer exceptionele positie geplaatst. Spreker toonde aan, dat het gebruik van het uitzettingsregt hoogst bedenkelijk is. In de verste verte neemt hij de personen of de artikelen niet in bescherming, maar hij komt alleen op voor het ware beginsel en voor de parlementaire contrôle. Zoo als de conclusie in het rapport is gemotiveerd, kan hij daarin niet berusten.

De heer **Wintgens**, lid der commissie, zegt dat hij de rede van den vorigen spreker heeft bewonderd, doch hij heeft er zich niet over verwonderd, want hij zag in hem altijd een wakkeren strijder voor de regten van het Parlement en de vrijheid der ingezetenen. Het geldt hier de individuële vrijheid en de vrijheid der drukpers. En nu wijst hij al dadelijk, gelijk vroeger ook, op zekere soort van spraakverwarring, over hetgeen van deze Kamer uitgaat. De liberale dagbladen in Indië, ons rapport gelezen hebbende, zeiden: Men behoeft niet te vragen, wie die meerderheid is en wie de liberale minderheid is. Ondertusschen was juist de meerderheid in het rapport ons gevoelen niet toegedaan. Hoe dit zij, het geldt hier de meest ingrijpende daad die een autocraat kan plegen: een persoon buiten vorm van proces uit het Land zetten, en die daad wordt nog sterker waar nog de strafwet bestaat, die het middel geeft om het feit te bestraffen. Dan heeft de overtreder regt op toetsing van het feit aan de wet, en de maatschappij tevens. De heer Godefroi heeft reeds aangetoond dat hier alle termen waren om het drukpers-reglement toe te passen, en men de voorkeur had moeten geven aan eene strafvervolging. Spr. wijst op de regtspleging in de kolonien, die tot zonderlinge gevolgen aanleiding geeft, als b. v. het geval van Simbang, terwijl hier geene strafvervolging ingesteld is, omdat dit te lang zou duren; spr. wenscht niet dat eene strafvervolging op dergelijke redenen worden gesmoord. Geheel den loop der zaak schijnt zamen te hangen met de niet eerbiediging in de kolonien van de bestaande regtspleging, door hare toepassing ter zijde te laten en haar als doode letter te beschouwen. Zoo bestaan er waarborgen door het onderteekenen van artikelen en het stellen van borgtogt, welke, naar hij meent, nooit worden toegepast. Men heeft het drukpers-reglement laten slapen, en daarentegen de drukpers vrijgelaten. Dit brengt spr. tot eene vergelijking van den extra-legalen maatregel in andere landen, b. v. in Frankrijk, waar men zonder vorm van proces naar Cayenne of Algerië wordt verbannen. Tegen dergelijke handelingen komt hij op. Hij en de heer Rochussen behoorden tot de minderheid in de commissie, en daarom kon hij zich niet met hare conclusie vereenigen, tenzij er een kleine tusschenzin in worde gevoegd, namelijk: » onder uitdrukking van het gevoelen dat hier strafregterlijke vervolging had behooren plaats te hebben."

De heer **van Eck** herinnert dat in art. 45 van het Regerings-reglement op zijn voorstel de bepaling is opgenomen, dat het besluit tot uitzetting met redenen ontkleed moet zijn. Daardoor en zoo menigmaal elders, heeft spreker getoond dat de liberale beginselen hem niet onverschillig zijn. Indien hij zich welligt met de conclusie der commissie vereenigt, dan wil dit niet zeggen, dat hij zich daarom vereenigt met al wat in deze gebeurd is, tenzij in Indië of alhier, noch met de motieven van de conclusie der commissie.

1.° Had hij gewenscht dat de Minister van Koloniën meer licht had gegeven. Op sprekers interpellatie zijn de geïncrimineerde stukken overgelegd. Hij had daarbij ook verlangd de adviezen van den Raad van Indie en de verdediging der personen.

2.° Ziet hij gebreken in den vorm. Het is in de besluiten niet uitgemaakt of de personen gevaarlijk waren; de bedoeling was het wel, maar het staat er niet duidelijk.

3,° Wil art. 55 van het Regerings-reglement dat de verwijdering aan de betrokken personen bij geregtelijke acte worde beteekend. Is dat geschied; en wanneer?

4.° Wilde men het oordeel van den Minister over het besluit kennen. De meerderheid zegt, dat dit niet noodig is, maar spr. gelooft dat de Minister, door het overleggen der stukken, zich er mede vereenigd heeft. Spr. heeft geen bezwaar tegen de conclusie, als er blijkt dat er eene behoorlijke beteekening heeft plaats gehad.

5.° Eene andere vraag is: of de geïncrimineerde stukken de uitzetting wettigen. Hij heeft die stukken gelezen, en kan zijne verontwaardiging niet ontveinzen, vooral over den » Droom." Dat is eene bepaalde oproerprediking. Hier kwam zeer zeker geen drukpers-reglement te pas.

6°, antwoordt spr. aan diegenen, die de toepassing wilden van het drukpers-reglement, dat men hier niet te maken heeft met eene bepaalde daad of een delict, maar met de vraag: Zijn die personen gevaarlijk voor de openbare orde en rust, en dan is het de pligt van den Gouverneur-Generaal hen uit te zetten. Dat bij die gevaarlijke daad tevens een drukpers-delict heeft plaats gehad, doet niets af. Ten slotte zegt spr. dat hij geen reden heeft om bezwaard te zijn over de besluiten van den Gouv.-Generaal. Hij zal altijd strijden voor de regten der drukpers en voor de handhaving van de particuliere regten en vrijheden. Maar de publieke orde moet allereerst worden geëerbiedigd; zonder dit, geen orde in den Staat.

De heer **van Bosse** heeft bezwaar tegen de tusschenvoeging door den heer Wintgens voorgesteld, en toont aan dat de bestrijders de quaestie niet op het juiste terrein hebben geplaatst. Het geldt de vraag, of de Kamer al dan niet censuur over de handelingen van den Gouv.-Generaal zal uitoefenen. Deze kon de zaak aan den gewonen strafregter onderwerpen, of tot uitzetting besluiten. Hij was daarin geheel vrij, en nu klinkt het vreemd dat de afgevaardigde uit Delft, — die steeds op de bandeloosheid der drukpers in Indië wees, waardoor ons gezag zou worden bedreigd — het nu afkeurt dat de Gouv.-Generaal een doortastenden, fikschen maatregel neemt ter bestrijding van het kwaad, en de voorkeur geeft aan eene strafvervolging.

Het kwam spreker voor dat die afkeuring in den mond van den heer Wintgens een stok was, om den Minister of den Gouverneur-Generaal te treffen. Maar hij geeft hem in overweging of die stok ook later niet zou kunnen blijken een rietstaf te zijn. Immers wat zou het geval wezen, indien wij eene censuur over de handelwijze van den Gouverneur-Generaal uitspraken. Dan zou zij misbruikt worden ten nadeele van het prestige van ons gezag. Spr. acht het eene gevaarlijke zaak dergelijke schrijvers zelfs een schijn van regt te geven ten aanzien der schandelijke artikelen door hen opgesteld. Hij verklaart zich dus tegen de invoeging van den heer Wintgens. Hij houdt zich overigens overtuigd, dat de Gouverneur-Generaal niet dan zeer noode van dat uiterste middel zal hebben gebruik gemaakt, en dat eene hoogst gewigtige reden hem thans bewogen heeft om een van de beide middelen, waartoe hij het regt had, als het meest afdoende te kiezen. Men wilde geregtelijke vervolging. Welligt was dit juist de hartewensch van die schotschrijvers, als daarin gelegenheid vindende om schandalen te verwekken, en zich zelve of door hunne advocaten openlijk te verdedigen. Dat heeft de Gouv.-Generaal juist ingezien, en daarom krachtige maatregelen genomen. Inderdaad staat de drukpers in Indië niet op de hoogte harer roeping, dat heeft hij reeds vroeger gezegd. Spreker wijst nog op den toon der bladen over een proces tusschen het Gouvernement en een Indisch suiker-contractant, en hoe nu allerlei vleijerijen gebezigd worden om de regterlijke magt ten voordeele van de laatsten te doen beslissen. Spr. zal voor de conclusie der commissie stemmen.

De heer **Jonckbloet** zegt, ook naar aanleiding van het gesprokene door den heer Wintgens, dat zijn eerste indruk zekere blijdschap was over onmiskenbaren vooruitgang, omdat toch uit de rijen der koloniale oppositie stemmen werden gerigt tegen zekere bepalingen van het Indisch Regerings-reglement, waaromtrent men gebruld heeft dat zij het voortbrengsel waren der conservatieve partij, en dit geldt nu juist de artikelen, wier toepassing men thans van die zijde bestrijdt, en welke bepaald gerigt zijn tegen feiten, tot welker beteugeling die artikelen moesten strekken. Spr. staaft dit door een beroep op de stukken, waar uitdrukkelijk in de Memorie van Toelichting gezegd wordt, dat het regt van uitzetting toepasselijk is, door zich met woorden, geschriften of daden tegen het Regeringsgezag te verzetten. Spreker behoeft niet te zeggen, dat hij in *beginsel* dergelijke maatregelen niet beaamt; maar ze zijn *wet*. En wat nu zegt de heer Wintgens? Dat de heeren Roorda en Nosse gesteld zijn buiten de *wet*. Maar is het Regerings-reglement *geen wet*. De vraag is hier: moest er een drukpersdelict gestraft of gewaakt worden voor de veiligheid, orde en rust in de Kolonien? De uitzetting is hier minder strafoefening dan een maatregel tot zelfbehoud. Hij geeft toe dat die delicten in de strafwet vallen, maar tevens in het

Regerings-reglement. Nu moet men aantoonen, dat de Gouverneur-Generaal tegen de wet gehandeld heeft. Men beweert, dat het drukpers-reglement in het geheel niet wordt toegepast. Spreker antwoordt: dat reglement is niet van gisteren, het is tien jaren oud, en dus valt het verwijt ook terug op vorige Regeringen. Bovendien, men heeft hier een eclatant exempel willen stellen, en nu is het de vraag niet wat in abstracto *goed* maar wat in concreto *onvermijdelijk* is. Daarbij moet men ook niet vergeten het verwijt, meermalen tegen deze Regering gerigt, dat zij als 't ware solidair was met de uitspattingen der drukpers in Indië, en dan is de maatregel te eerder te verklaren. En wanneer door de strafvervolging eens het schandaal ware verwekt, waarover de heer van Bosse gesproken heeft, had men hier dan niet van sommige zijden gevraagd, waarom het Regerings-reglement niet ten strengste was toegepast?

De heer **van Nispen** gelooft, dat er ja strafvervolging had kunnen plaats hebben, maar dat ook uitzetting geoorlooid was. Hij acht het zeer wenschelijk, dat drukkers of uitgevers, die zulke opruijende schand-artikelen verspreiden, worden uitgezet; doch eene strafvervolging had kunnen voorafgaan.

De heer **Dirks** meent dat alles neerkomt op deze vraag: Of art. 45 al. 1 den Gouv.-Generaal bevoegdheid tot uitzetting geeft? En daar dit duidelijk is, zoo kan hij berusten in hetgeen de Gouv.-Generaal gedaan heeft, dat zeker ook anderen tot exempel zal strekken en dat reeds goede gevolgen heeft gehad.

De heer **Luyben**, lid der commissie, verdedigt in het breede de conclusie meerendeels ook op dezelfde gronden als vorige sprekers. Hij constateert dat de heer Godefroi zelf geene andere conclusie heeft voorgesteld, hij die zoo scherpzinnig is in het uitlokken van een besluit. Die spreker is ook te veel in kleinigheden afgedaald, iets waarover hij bij de behandeling der zaak van graaf d'Hombre wilde heengestapt hebben. De commissie is het eens dat de Kamer vrij oordeelt, maar zij zal toch ook hechten aan het oordeel van den Gouverneur-Generaal, vooral nadat de Raad van Indië is gehoord, en omdat de Gouv.-Generaal toch het best zou weten onder welke omstandigheden het misdrijf heeft plaats gehad. Hij ontkent dat de commissie de zaak zou willen ignoreren, want de conclusie strekt tot aanneming voor kennisgeving, dus na kennis genomen te hebben. Ten slotte bestrijdt hij het amendement van den heer Wintgens, dat eene afkeuring inhoudt van de daad van den Gouv.-Generaal, en zet nader uiteen dat het Regerings-reglement hier met alle regt is toegepast.

De heer **de Brauw** dacht ook dat de als liberaal geschetste denkbeelden in het rapport van die zijde afkomstig waren, en dit deel van het rapport dus zou verdedigd zijn door hen, die gewoon zijn zich de liberale beginselen toe te eigenen. Nogtans moet hij, hoewel gewoon met zijne vrienden mede te gaan, die in de commissie de minderheid uitmaakten, zich op dit punt van hen verwijderen. Als men afkeuring tegen den Gouverneur-Generaal wil uitspreken, dan moet men aantoonen dat hij tegen de wet gehandeld heeft, en dit is niet het geval. De Gouv.-Generaal heeft alleen gebruik gemaakt van de bevoegdheid, hem bij het Regerings-reglement verleend, en dat is zoo waar, dat de heer Godefroi zelf erkende, dat ook nog na de strafregterlijke vervolging tot uitzetting had kunnen worden overgegaan. Hoe zou dan de uitzetting op zich zelve afkeuring verdienen?

De heer **Rochussen** had zich liever in de discussiën niet gemengd, maar hij is uitgenoodigd of liever uitgedaagd door eenige vorige sprekers. Zoo wees b. v. de heer Jonckbloet hem op het bekende manifest van het Bataviaasch Handelsblad. Spreker geeft toe, dat dit manifest eene strenge bestraffing verdiende. Waarom is spr. echter in de minderheid van de commissie? Omdat hij vreest voor het misbruik dat van het exorbitante regt tot uitzetting kan worden gemaakt. Hij betwijfelt volstrekt niet de bevoegdheid tot uitzetting, maar gelooft dat naar den geest van het Reg. Regl., daar waar het een speciaal drukpersdelict betreft, het drukpers-reglement had moeten voorzien en dit in dit geval had moeten worden gehandhaafd. Hij gelooft dat dit ook de geest is van het art., blijkens de rede die destijds (26 julij 1854) door den Min. van Kolonien is gehouden, waaruit blijkt, dat men in gewone gevallen geen gebruik van het regt van uitzetting zou maken, wanneer die in het bereik der strafwet vallen, maar wel bij staatkundige misdrijven.

Men heeft gevraagd, waarom het drukpersreglement vroeger niet is toegepast. Hij antwoordt: omdat er een stigma opgeworpen was, en het door den tegenwoordigen Minister van Binnenlandsche Zaken genoemd is een gewrocht van de duisternis. Spreker verlangt eene wet op de drukpers en verwacht die van den Minister, omdat deze dit beloofd heeft en hij aan zijne belofte hecht. Hij meent dat als de drukpers in Indië zoo losbandig te werk gaat, het eene onmogelijkheid is die bezittingen te behouden. Bij de vaststelling van de drukperswet, zal geen quaestie zijn van de toepassing van het regt van uitzetting voor drukpersdelicten. Als hij dus voor de bijvoeging, door den heer Wintgens voorgesteld, is, dan is het niet omdat hij de daad van den Gouverneur-Generaal laakt, maar omdat hij gelooft, dat hier had kunnen worden toegepast eerst het drukpersreglement en daarna des noods de uitzetting.

De heer **van der Linden** wijst op de verwarring, waarop men gedoeld heeft nopens hen, die tot de meerderheid of de minderheid van de commissie behooren. Sommigen hadden verwacht dat de liberale beginselen van deze zijde zouden worden verdedigd. Maar wat is het liberaal beginsel? Dat is zijns bedunkens te lezen wat in de wet te lezen staat en niet wat men er in lezen wil. Er is in 1854 een exorbitant regt gegeven, maar men wilde waarborgen en men zag die in de mededeeling van de besluiten tot uitzetting, aan de Kamer. Is dat nu een waarborg? Spreker ontkent dit. Dat heeft geen ander gevolg dan een onderzoek of de voorwaarden vervuld zijn en om na te gaan of het besluit met redenen is omkleed, of er eenstemmigheid met den Raad van Indië bestaat. Wat heeft de Kamer meer te beoordeelen? Niets, want de Gouv.-Gen. en de Raad van Indië oordeelen subjectief over de feiten. Kunnen wij nu na zes maanden over de toestanden en politieke beweegredenen, over het gevaar waarmede de openbare orde en rust waren bedreigd oordeelen? Het Regerings-reglement maakt de zaak afhankelijk, niet van ons, maar van den Gouv.-Generaal en van den Raad van Ned. Indië. Dit blijkt duidelijk uit de verwerping in 1854 van het amendement van den heer van Eck, die meer waarborgen verlangde, en daartegen waren juist zij gestemd, die nu zoozeer voor de toepassing van de Westersche begrippen en van de gewone regtspleging ijveren. Is daarom het oordeel van de Kamer gebonden? Neen, zij kan altijd over de raadzaamheid of over het gebruik der bevoegdheid door den Gouv.-Generaal oordeelen; zoo ook over het niet gebruik maken van die bevoegdheid. Vraagt men hem of het regt van uitzetting raadzaam is, dan antwoord hij neen, maar de Gouv.-Generaal is daartoe volkomen bevoegd krachtens de wet die *bestaat*.

Evenwel heeft hij geen bezwaar in het middel om de orde te handhaven, dat is vrije uitoefening van ieders regt en beschikking over zijn eigendom, maar dit art. van het Regerings-reglement ontsiert het. Het regt is te exorbitant en te gevaarlijk, want het berust op het subjectief oordeel over de gevaarlijkheid van eenig persoon of handeling. Hij zegt nu nog niet eens, dat het afhankelijk is van willekeur, maar wel zelfs van tijdelijke gemoedsstemming en van luim. Waar de liberalen in 1854 voor gewaarschuwd hebben, gebeurt nu, nadat wij de waarborgen niet konden verkrijgen, die men noodig achtte om het exorbitante regt te matigen. De heer van Bosse heeft een waar woord gezegd, dat de quaestie over uitzetting alligt ontaardt in een politieken strijd. Daarom heeft de commissie voorgesteld aanneming voor bloote kennisgeving, maar spr. vraagt verandering van het artikel van het Regerings-reglement in meer positieven zin.

De heer **Wintgens** zegt, dat er te groote strekking aan zijne bijvoeging is gegeven De strekking van zijne rede was, op te komen voor den tragen voortgang van zaken, en toepassing van regt en wet op de gewone wijze. Hij ontkent dat zijne motie zijn zou eene afkeuring of beslissing van de handeling van den Gouverneur-Generaal. Hij verdedigt zich tegen de verwijten van inconsequentie. Zijne motie drukt het ware liberale beginsel uit, en al zou hij ook alleen blijven staan, zou hij zich dat getroosten.

De heer **Godefroi** zegt in zijn repliek, dat hij nog niet inziet waarom men zich vooral nog van een oordeel moet onthouden. Hij merkt op, dat de heer van der Linden art. 45 van het Regerings-reglement tot de nietigste proportien heeft terug gebragt, zich oplossende in eene vermindering van de contrôle der Kamer, welke vooral die spreker niet kan wenschen. Het is ja eene politieke quaestie, maar welke of de Gouverneur-Generaal zijne bevoegdheid is te buiten gegaan. Art. 45, laatste alinea, wordt totaal weggecijferd als men een anderen weg inslaat. Spreker vreest voor de gevolgen van de toepassing van het regt tot uitzetting, want dit zal nu het gewone middel worden tot beteugeling der drukpers-delicten. Hij behoeft den Minister niet te verzekeren, dat zijne bestrijding van den maatregel van den Gouverneur-Generaaal geen stok is om dezen Minister te straffen.

De heer **van Bosse** verdedigt nader zijne meening over de motie van den heer Wintgens.

De heer **Luyben** adstrueert nog de gronden van de conclusie.

De heer **van Zuylen** trekt zich niet uit het debat terug, maar rigt eene vraag tot den Minister. Een der sprekers heeft gezegd, dat de uitzetting het gewone middel zou worden tot redder van drukpers-delicten, en dat zal wel moeten, als het drukpers-reglement niet meer toegepast wordt. Hij vraagt dus den Minister of er bevelen naar Indië zijn gezonden om voortaan behoorlijk toe te zien op de toepassing van het drukpers-reglement.

De **Minister** acht zijne taak zeer gemakkelijk na de verdediging van het rapport der commissie door den rapporteur Luyben. Hij zal zich dus bepalen tot het beantwoorden van bepaalde vragen en tot eenige opmerkingen. De heer Godefroi had bezwaar tegen den vorm van mededeeling. Bij de nieuwheid der zaak is tot grondslag genomen art. 194 der Grondwet, waar bijna dezelfde bewoordingen worden gebezigd. Den heer van Eck geeft de Min. ten antwoord, dat het besluit tot uitzetting moest beteekend worden; dit is aan de residenten van Samarang en Soerabaija gelast. Of het geschied is blijkt nog niet officiëel; maar de heer Roorda heeft het in de dagbladen erkend, zoodat het als geschied kan worden aangenomen. Wat is nu het standpunt des Ministers in deze? Hetzelfde als dat der commissie. Hij moet zich de vraag voorstellen of alle vormen in acht zijn genomen en of de Gouverneur-Generaal en de Raad van Indië van oordeel zijn dat de personen gevaarlijk waren voor de openbare orde en rust.

Hij leest het advies voor van den Raad van Indië, waarin voorkomt: dat de Regering haren pligt zou verzaken, als zij zich door het vooruitzigt van mogelijke moeijelijkheden liet terug houden van een buitengewonen maatregel, en dat in der daad de openbare rust en orde bedreigd waren. In een ander advies is de Raad van meening, dat noch het gewone strafregt of drukpers-reglement kon worden toegepast, maar dat men, waar de openbare orde bedreigd wordt, gebruik moet maken van het Regerings-reglement. Hieruit volgt, — en dit strekt tot antwoord op de vraag van den heer van Zuylen, — dat daar, waar de Indische Regering zelve spreekt van *keus* van toepassing, er geen sprake kan zijn van *niet* toepassing van het drukpers-reglement. Bovendien schijnen de heeren van Zuylen en Godefroi te vergeten, naar aanleiding van het voorgevallene in deze Kamer, dat er eene authentieke uitlegging aan eenige bepalingen van het drukpers-reglement is gegeven, en wanneer zij dit nagaan, dan zullen zij de redenen bevroeden, die den Gouv.-Generaal bewogen hebben om hier het drukpers-reglement niet toe te passen. De Regering ziet geen reden om nu eene bijzondere aanschrijving te doen tot toepassing van het drukpers-reglement. Het is de pligt van den Gouv.-Generaal alle wetten, die kracht van wet hebben, toe te passen en uit te voeren. En wat betreft de niet-onderteekening der artikelen, dit heeft van den dag af van de invoering van het drukpers-reglement plaats gehad; maar steeds staat onder de bladen dat voor niet geteekende artikelen de redactie of de uitgever aansprakelijk is. De heer Rochussen deelde de woorden mede door den heer Pahud in 1854 gesproken, dat alleen bij verstoring van de openbare orde en niet voor drukpersdelicten uitzetting moest plaats hebben. En toch deelde de heer Rochussen ook mede dat in 1859 de Raad van Indië geweigerd had het Regerings-reglement toe te passen op het manifest in het Bataviasche Handelsblad: »een wonder." De Gouverneur-Generaal van toen was de Minister van Kolonien van 1854.

De conclussie der commissie wordt vervolgens aangenomen met 55 tegen 5 stemmen. — *Tegen* de heeren *Dumbar*, *Godefroi*, *Wintgens*, *Rochussen* en *van Zuylen*.

Daardoor vervalt het amendement van den heer Wintgens.

Morgen geen zitting.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.